

VERSLAG VAN HET PROVINCIAAL BESTUUR
VAN DE
EUROPEES-CONTINENTALE BROEDER-UNITEIT
AAN DE
SYNODE 2026

STAND: 10 mei 2026

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF	3
VERZOENING GAAT VERDER	4
GEHELE PROVINCIE	5
REGIO DUITSLAND	7
REGIO NEDERLAND	10
REGIO ZWITSERLAND	11
REGIO SCANDINAVIË	12
REGIO ALBANIË	12
REGIO ESTLAND	12
REGIO LETLAND	13
WERKTERREINEN	13
UNITEIT EN ZENDING	16
UNITEITSARCHIEF	17
OECUMENE	18
DAGTEKSTEN	20
PUBLIC RELATIONS EN FUNDRAISING	20
DIACONIE EN SCHOLEN	22
BEDRIJVEN, DEELNEMINGEN, VERMOGENSBEHEER	27
HUISHOUDING EN VERMOGEN	30
PERSONELE VERANDERINGEN IN DE GEMEENTEDIENST	36
BIJLAGE 1: FEITENOVERZICHT VAN DE EVANGELISCHE BROEDER-UNITEIT 2024	40
BIJLAGE 2: ORGANOGRAM ECP	49

De aanduiding broeder/zuster of heer/mevrouw is gebaseerd op het gebruik van de respectieve standplaats of instelling.

WOORD VOORAF

Wij leggen hierbij het verslag van het Provinciaal Bestuur voor dat informatie biedt over de werkzaamheden van de kerkleiding sinds de laatste synodezitting in 2024. Wij willen erop wijzen dat het hier niet gaat om een uitgebreid verslag over de afzonderlijke werkterreinen, maar om het activiteitenverslag van de leden van het Provinciaal Bestuur. Daarom komen de werkterreinen niet allemaal even uitvoerig aan bod.

Ons werk in de afgelopen twee jaar stond vaak in het teken van de moeilijke situatie van de wereld, de oorlogen en spanningen in meerdere regio's, die ook ons leven en werk belasten. Ook in onze eigen landen ervaren we in toenemende mate een scherpere toon en negatieve houdingen, die ook hun weerslag hebben op onze kerk.

Het vertrouwen en de frisheid van de jaartekst 2026 biedt een krachtig tegenwicht voor de vele wereldwijde crises en maatschappelijke spanningen: “God zegt: Zie, Ik maak alles nieuw” (Openbaring 21,5). Het vat onze christelijke hoop treffend samen. Met Jezus Christus gaat er voor hemel en aarde een toekomst open zonder leed, dood en pijn. Jezus’ boodschap over het Koninkrijk van God, dat al in onze tijd de wereld begint te veranderen, kan een goede toon zetten voor onze beraadslagingen in de synode.

Ondanks het dalende aantal leden en de nodige zorgen is er in onze kerk ook heel veel nieuws dat ons hoopvol stemt. In sommige gemeenten en sociëteiten worden nieuwe ideeën ontwikkeld, deels geïnspireerd door de campagne “Ga mee!”. In werkgroepen en commissies ontstaan nieuwe perspectieven voor onze werkterreinen en structuren. De nieuwe leden-app in het Duitstalige gebied wordt al intensief gebruikt. Nieuwe technische mogelijkheden veranderen met het nieuwe conferentiesysteem OpenSlides ook het werk van de synode. Uit de scholen en diaconale stichtingen verrijken talrijke impulsen het werk van de Broedergemeente. Ook van onze zendingsorganisaties zijn er verheugend veel nieuwe ontwikkelingen te melden. Op veel plaatsen wereldwijd ontstaan nieuwe gemeenten, instellingen en projecten van de Broeder-Uniteit.

Ook de samenstelling van het Provinciaal Bestuur is nieuw. Sinds de synode van 2024 hebben zr. Benigna Carstens, zr. Heide-Rose Weber en br. Johannes Welschen wegens hun pensionering afscheid genomen. Met grote dankbaarheid kijken wij terug op hun inzet en betrokkenheid. Zr. Erdmute D. Frank is in september 2024 met haar dienst in het Provinciaal Bestuur begonnen, zr. Petra Ziegler in november 2025 en zr. Lilian Stuger-Kembel in januari 2026. Na meer dan tien jaar zonder wisselingen zijn nu drie van de vier leden van het Provinciaal Bestuur nieuw aangetreden en hebben zij leidinggevende taken op zich genomen. Wij zijn zeer blij en dankbaar voor de constructieve samenwerking, die inmiddels goed georganiseerd en op elkaar ingespeeld is, voor de sterke onderlinge verbondenheid en voor de vertrouwensvolle, open en hartelijke communicatie binnen het Provinciaal Bestuur.

Onze hartelijke dank gaat uit naar alle fulltime en vrijwillige medewerkers in de Uniteitadministraties, in de gemeenten, sociëteiten, bedrijven en instellingen van de Broeder-Uniteit voor hun toegewijde inzet in alle werkterreinen, voor het constructief meedenken en eveneens voor de nuttige kritiek. We zijn blij met de vele bemoedigende en waarderende reacties op ons werk als Provinciaal Bestuur en weten dat we gedragen worden door het gebed van vele broeders en zusters.

We wensen alle synodeleden een goede voorbereiding op de synode 2026 en vragen God om zijn zegen voor een succesvol verloop van de synodezitting.

Erdmute D. Frank
Raimund Hertzsch
Lilian Stuger-Kembel
Petra Ziegler

Bad Boll, Herrnhut en Zeist in mei 2026

VERZOENING GAAT VERDER

In 2027 staat er een jubileum op het programma. Het is dan 300 jaar geleden dat op 13 augustus 1727 het avondmaal plaatsvond in de kerk van Berthelsdorf. Was dit het Pinksterfeest van de Herrnhuters? De uitstorting van de Heilige Geest? DE stichtingservaring in de geschiedenis van de Hernieuwde Broeder-Uniteit? Of was deze avondmaalsviering een van de vele etappes op de weg van het geloof, met twijfels, conflicten en verzoeningen, hoop en wanhoop, gemeenschap en individualiteit?

Het hangt af van de bronnen en de interpretatie ervan: zo leidt een boek van *John Greenfield*¹ in een heel andere richting dan dat van Paul Peucker². Wie de dagboeken van 1727 leest, stelt vast dat er helemaal niet veel dagboeknotities te vinden zijn. Of laat men zich raken door de interpretatie van een interpretatie, zoals bijvoorbeeld het “sculpturenpad”, dat de gebeurtenissen begrijpelijk en indrukwekkend weergeeft, en vindt men een eigen interpretatie van de ervaringen van 1727?

Uit dit alles rijst de vraag: wat vieren we en hoe willen we vieren? Zijn we een kerk waaraan verzoening eens geschonken is, zodat we die voor altijd als kenmerk van onze UNITEIT voor ons uit kunnen dragen?

Of zijn we een gemeenschap van broeders en zusters die de uitdaging aangaat om conflicten, kwetsingen, ergernis en onverzoenlijkheid aan te kaarten en verzoening, nieuwe verbondenheid en broeder- en zusterschap te zoeken?

Het motto “Verzoening gaat verder” biedt ruimte aan de vele aspecten van verzoening. Het gaat daarbij om een beweging naar elkaar toe, zowel van God naar de mens als van de mens naar God en ook van mens naar mens. Deze beweging omvat waarnemen, leren, afspraken maken, verbindingen creëren, vieren en doorgeven.

De betekenis van het thema verzoening ervaren we dagelijks in relaties tussen gemeenten en predikanten, binnen gemeenten en groepen, tussen leiding en medewerkers.

In november 2024 kwamen Britse, Albanese, Tsjechische, Nederlandse en Finse broeders en zusters bijeen voor een verzoeningsconferentie.

In 2025 stonden de predikantenconferenties in het teken van dit thema.

Er was een meditatie-route gepland langs de lindenlaan tussen Berthelsdorf en Herrnhut. Helaas heeft de instantie voor natuurbescherming geen vergunning verleend aan het project.

Een groot team is al geruime tijd bezig met het plannen van het feestweekend “Unity ’27” dat van 13 t/m 17 augustus 2027 in Herrnhut zal plaatsvinden.

Maar ook het 5e Unity Brass Festival met Pinksteren 2027 en andere activiteiten moeten impulsen geven voor de weg “Verzoening gaat verder”.

Een feestweekend, bemiddelingsbijeenkomsten en meditaties kunnen verzoening niet tevoorschijn toveren. Maar ze helpen ons bij het waarnemen, accepteren en leren en kunnen zo in ieder geval het verlangen in ons naar samenleven in verzoening in leven houden.

¹ Power from on high. Or the two hundredth anniversary of the great Moravian revival, 1727-1927, [1931]

² Herrnhut 1722-1732, V&R 2022

GEHELE PROVINCIE

In de periode van dit verslag werd het onderzoeksproject over het **slavernijverleden** door Maurice San A Jong voortgezet. In december 2024 presenteerde hij in de kerk van de Evangelische Broedergemeente Amsterdam-Zuidoost (Wi Eegi Kerki) de resultaten van zijn onderzoek. Ook in verschillende gemeenten werden presentaties gehouden. Diverse gemeenten organiseerden hun eigen bijeenkomsten rondom het onderwerp “slavernijverleden”. Ook aan een tweede intercontinentale conferentie over kerk en slavernijverleden van de Protestants Theologische Universiteit, de University of Curaçao en de Raad van Kerken in Nederland, die deze keer op Curaçao gehouden werd, namen met zr. Rhoïnde Mijns-Doth en br. Clifton Walker twee predikanten van onze kerkprovincie deel. In een artikel in de Herrnhuter Bote in het najaar van 2025 legde br. Johannes Welschen de nadruk erop dat dit onderwerp door de hele kerkprovincie besproken moet worden en niet als een zaak van de Nederlandse gemeenten beschouwt moet worden. Het is – zoals in Nederland vaker gezegd wordt – onze gedeelde geschiedenis.

Tijdens de verslagperiode vonden gesprekken met medewerkers plaats en deels ook ontmoetingen met de oudstenraden. Er waren wisselingen in de gemeenten Noordrijn-Westfalen, Kleinwelka en Dresden, evenals in Herrnhag. Nadat Johannes Weigel met pensioen is gegaan, begonnen Christian en Paula Flöter hun dienst in Kleinwelka. Sven Scheffels breidde zijn dienstverband van 0,5 FTE in Neugnadenfeld uit met nog eens 0,5 FTE voor de dienst in Noordrijn-Westfalen. Na de overstap van Erdmute D. Frank naar het Provinciaal Bestuur nam Benigna Carstens de begeleiding van de gemeente Dresden en van vicaris Frederik Grüneberg op zich, en van april tot december 2025 ook de waarneming in Kleinwelka. Tobias Immanuel Buchholz verhuisde vanuit Nederland naar Herrnhag. Finn-Ole Gärtner trad toe tot het team van jeugdwerkers en vestigde zich in Erfurt. In Königsfeld werd Nina Seelinger in dienst genomen als nieuwe jeugdmedewerker. De situatie in Gnadau ontwikkelde zich kritiek. Er zijn onoverkomelijke conflicten ontstaan tussen de oudstenraad en de predikant. De samenwerking tussen oudstenraad en een bemiddelaar moet de weg vrijmaken voor een nieuwe invulling van de predikantsfunctie. In de gemeenten Gnadau en Königsfeld zijn er overeenkomsten dat ook de leden van de protestantse kerk onder de hoede van de Broedergemeente-predikant vallen. Veel is gebaseerd op gewoonterecht en het is niet altijd gemakkelijk om de betreffende contracten te achterhalen. De **gemeentedienst** in Nederland wordt grotendeels verricht door Duitse collega's. Aankomende pensioneringen vormen hier een grote uitdaging. Gelukkig zijn er broeders en zusters die na een aantal werkjaren een nieuwe richting inslaan en theologie studeren. De inwerking in het gemeentewerk vereist goede begeleiding en vaak blijkt pas in de loop van de inwerkperiode of iemand geschikt is. Er zijn voor gemeentedienaren steeds meer gespecialiseerde werkterreinen die even essentieel zijn voor het leven en het totale plaatje van onze kerk: jeugdmedewerkers, bewerkers van de dagteksten, verantwoordelijken voor de correspondentie met lezers van de dagteksten, BG-Online, HMH, verantwoordelijke voor het werk met gezinnen en voor het werk met gasten, archiefbeheer, medewerkers met ondersteunende functies voor diaconie, scholen en Provinciaal Bestuur. Niet alleen voor de dienst in de gemeente, maar ook voor de relaties tussen alle gemeenten en regio's van onze provincie rijst de vraag: hoe kunnen we ÉÉN provincie zijn, met acht verschillende landen? Hoe kan uitwisseling slagen, buiten de bestaande evenementen om, zoals de Europese Zusterconferentie (EWC), de internationale bijeenkomst voor jeugdmedewerkers, de synode, Moravians in Conversation, ontmoeting van de blazerskoren,...?

De **theologische opleiding** is een belangrijk aandachtsveld voor de Europees-Continental Provincie. Zonder theologisch opgeleide zusters en broeders kan het werk van de kerk niet voortgezet worden. Daarbij werken theologen in de Broedergemeente in zeer verschillende werkelden: gemeenten, diaconie, bestuur ...

Het aantal theologische studenten heeft vooral in Duitsland dramatisch afgenomen. Op dit moment studeert alleen een zuster theologie. In Nederland is het gelukt dat een aantal zusters en één broeder theologie studeren. Het gaat in alle gevallen om personen die al een andere opleiding en een beroepsleven achter de rug hebben. Dat leidt ertoe, dat zij in deeltijd studeren en de studietijd langer is. In Duitsland is broeder Frederik Grüneberg bezig met zijn vicariaat, in Nederland heeft zr. Sandra Oosterwolde inmiddels haar vicariaat afgesloten.

De situatie in alle delen van onze provincie maakt het noodzakelijk, dat de opleidingstrajecten en de examina flexibeler worden. Daarom werd door br. Peter Vogt samen met het Provinciaal Bestuur het formaat van een colloquium ontwikkeld, waarmee de bekwaamheid van zusters en broeders die een andere dan de klassieke academische opleiding hebben voor de ordening tot predikant wordt vastgesteld. Zo een colloquium is in de afgelopen tijd vier keer doorgevoerd. Br. Frederik Grüneberg zal naar verwachting in 2024 zijn theologisch examen bij de Broeder-Uniteit afleggen. Omdat hij de enige vicaris was werd geen gewoon seminarie gehouden, maar werden diverse modules aangeboden, waaraan ook andere geïnteresseerden deel konden nemen. Om het contact met de studenten te houden en als deel van hun theologische vorming werd ook in deze periode elk jaar een studieweek voor studenten (Studienseminar) aangeboden. In de tussentijd tweetalig (Duits en Engels). De deelname van studenten uit Nederland verrijkt de discussies. De synode had gezien het afnemende aantal studenten twee werkgroepen ingesteld (één voor Nederland en één voor Duitsland) die zowel nieuwe opleidingstrajecten zouden bedenken als ook wegen om mensen te enthousiasmeren voor de dienst van de verkondiging (Gemeindienst). Beide werkgroepen zullen eigen verslagen voorleggen.

De Evangelische Broedergemeente in Nederland heeft al enige tijd een protocol voor het handelen bij het verdacht op **grensoverschrijdend gedrag/seksueel misbruik**. De vertrouwensvrouwen zijn met het verzorgen van trainingen voor de predikanten en in de gemeenten begonnen. Deze trainingen maken deel uit van de preventie tegen grensoverschrijdend gedrag en moeten betrokkenen bewuster maken met betrekking tot het herkennen van machtsverschillen en de gevaren van grensoverschrijdingen. Op basis van informatie van de vertrouwensvrouwen is gebleken dat het belangrijkste onderwerp dat tijdens deze trainingen telkens naar voren kwam, de wens naar veilige communicatie in de gemeenten was. Zr. Christine Welschen is na het begin van haar emeritaat doorgegaan met de coördinatie van het “Meldpunt Veilige EBG”, maar het bemensen van dit meldpunt blijft lastig, waardoor doelen niet behaald kunnen worden en het niet op kracht/sterkte kan komen. Het is nog een zeer “zwak” meldpunt. De zoektocht naar nieuwe vertrouwenspersonen zal en moet prioriteit krijgen. In februari en maart is al met meerdere personen hierover contact opgenomen. Vervolggesprekken zullen naar verwachting in mei en/of juni plaatsvinden. De huidige stand van zaken op de arbeidsmarkt in Nederland moet in deze niet onderschat worden. Gekeken zal ook worden of hier toch ook niet in plaats van vrijwilligers, deels betaalde krachten ingezet zouden moeten worden.

Een kernteam heeft veel werk geïnvesteerd in de ontwikkeling van het **beschermingsbeleid** voor het Duitstalige gebied. Bewustwording en scholing, gesprekken met de verantwoordelijke voor gegevensbescherming, de opleiding van trainers (multiplicatoren) en de samenstelling van een commissie vergen veel tijd. Dit alles brengt ons verder op weg naar een veiligere kerk. Ons doel is immers dat de Broedergemeente als een veilige omgeving wordt ervaren, onder andere doordat alle fulltime en vrijwillige medewerkers vertrouwd zijn met het thema machtsmisbruik en seksueel geweld en de preventie daarvan.

REGIO DUITSLAND

Elke gemeente heeft haar sterke punten en uitdagingen, haar mogelijkheden om geloof en gemeenschap op haar eigen manier invulling te geven. Dit potentieel nu inbrengen in de nieuwe regio's in Duitsland ("Räume") en afwegen wat de toekomst in petto heeft, is een taak voor de komende jaren. Zonder aanspraak op volledigheid werp ik een korte blik op elke gemeente. Over de ontwikkeling van de regio's volgt een apart verslag.

De gemeente **Bad Boll** organiseert haar activiteiten in nauwe samenwerking met de andere lokale instellingen: Unitätshaus (kantoren van de ECP), Kurhaus, Blumhardt-Stiftung, protestantse kerken, de stad. Zij zet zich in waar dat mogelijk is.

Berlijn is een belangrijk centrum voor leven, geloof en cultuur in de wijk en draagt bij aan de interreligieuze en interculturele dialoog.

Cottbus en de gemeenschap in de "Haltestelle" werken al enige tijd samen met de Evangelisch-Methodistische gemeente in Cottbus. Hierdoor wordt het veelzijdige gemeenschapsleven nog kleurrijker. Er zijn maandelijkse contacten met **Forst**, waar regelmatig een Bijbelkring bijeenkomt en ook gezamenlijke kerkdiensten worden gehouden.

Ebersdorf nodigt regelmatig uit voor kwartaalbijeenkomsten. Samen met broeders en zusters uit Zwickau en de streekgemeente komen er zo ontmoetingen tot stand die de gemeenschap versterken. De gemeentekring in **Zwickau** komt regelmatig bijeen en wordt trouw bezocht. Voor **Ebersdorf** was de inwijding van de gerestaureerde klokkenstoel een bijzondere gebeurtenis.

In de gemeente **Gnadau** vonden in verband met het weg beroepen van de predikant meerdere bijeenkomsten plaats met de oudstenraad om de onduidelijke situatie op te helderen. Daarbij werden taken gedefinieerd waarvoor de gemeente een medewerker in dienstverband wenst en andere zaken die door vrijwilligers kunnen worden overgenomen.

De gemeente **Hamburg** is een regionale gemeente die ernaar streeft "het hele leven als een eredienst vorm te geven". In het jaarverslag wordt melding gemaakt van een briefactie gericht aan leden die hun kerkelijke bijdrage niet betalen. Deze heeft veel weerklank gevonden en kan ook anderen moed geven.

De gemeente **Herrnhut** houdt zich met verschillende onderwerpen bezig, waarvan ik er maar enkele wil noemen: gastheer voor synodes, de erkenning als werelderfgoed locatie met toenemende bezoekersaantallen en verwachtingen, de renovatie van de kerkzaal met bijzondere financiële uitdagingen, de 300e sterfdag van Zinzendorfs grootmoeder Henriette Katharina von Gersdorf, uitvoeringen van het Bonhoeffer-oratorium en begeleiding van gasten in het kerkasiel.

Kleinwelka en Dresden delen een predikant, die ook de vicaris van de gemeente Dresden begeleidt. **Kleinwelka** zal als plaatselijke gemeente het werk met gezinnen als nieuw zwaartepunt ontwikkelen. **Dresden** laat met de mix van plaatselijke gemeente en streekgemeente zien hoe leven in een regio mogelijk is.

Königsfeld bevindt zich in twee herstructureringsprocessen. Zowel de Broedergemeente als de Badische Landeskirche proberen structuren te veranderen om het werk effectiever te maken. Na enkele personele wisselingen in de kerkmuziek, de boekhouding en het werk met kinderen, jongeren en gezinnen is er nu een sterk en goed toegerust team. Er zijn gesprekken gaande om de financiering van de tweede predikantsfunctie en de scholen veilig te stellen.

Neudietendorf heeft met verschillende lokale instellingen een gezamenlijke verklaring opgesteld over de samenwerking als netwerkpartner in het cultureel erfgoed van de nederzettingen van de Hernhutters en is bovendien regelmatig gastheer voor de zusterworkshop.

Neugnadenfeld is erin geslaagd haar kerkelijke bijdragen te verhogen en uit te nodigen voor de “Ideeënuitswisseling Kerk NIEUW”.

De gemeente **Neuwied** werd getroffen door een zware brand in een van de huizen van de Uniteit, wat grote financiële en persoonlijke uitdagingen met zich meebracht. Inhoudelijk hebben ze zich beziggehouden met het thema acolutie. Dit heeft geresulteerd in een lezenswaardig impuls document.

Niesky won “100 groene uren van het jeugdwerk”, die werden gebruikt om het pad naar de uitkijktoren opnieuw aan te leggen. Ook in Niesky kon de nieuwe klokkenstoel in gebruik worden genomen.

In de gemeente **Noordrijn-Westfalen** werkt sinds 1 november 2025 een predikant met 0,5 FTE. Nu de gemeente haar 50e verjaardag heeft gevierd, staat ze voor de taak een weg naar de toekomst te vinden.

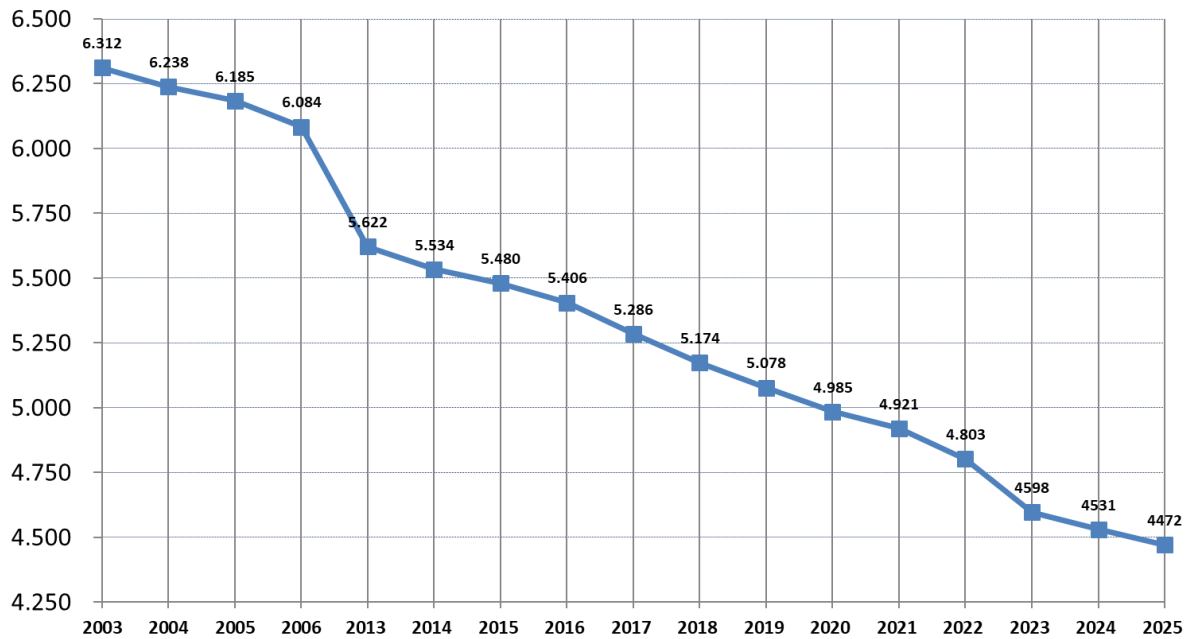
Rhein-Main is een gemeente met twee centra. Het huis in de Mulanskystraße, dat aan renovatie toe is, vormt een grote uitdaging voor de gemeente. **Herrnhaag** biedt ruimte voor gemeentelijke en supragemeentelijke activiteiten. Er vonden onder andere internationale bibliodrama-workshops plaats en het mannenkoorweekend. Met de beroeping van broeder Tobias Immanuel Buchholz wordt het internationale werk verder uitgebreid.

De Conferentie van de Broedergemeenten in Duitsland (DC) is in 2023 een **toekomstproces** gestart om het dalende aantal medewerkers en leden en de lagere inkomsten het hoofd te bieden. Uit bijna elke gemeente komen regelmatig één of twee geïnteresseerden bijeen om hierover te overleggen. Met de heer Reinhard John werd een procesbegeleider/organisatieontwikkelaar gevonden, die het proces gedurende twee jaar op goede wijze heeft begeleid. In het voorjaar van 2025 zijn werkgroepen opgericht rond de thema's financiën, lidmaatschap en rechtspersoonlijkheid, onroerend goed, toerusting van vrijwilligers en structuur en organisatie. Tot nu toe is het nog niet gelukt de resultaten daarvan in het werk van de gehele werkgroep te verwerken. In het najaar van 2025 werd het voor het Provinciaal Bestuur duidelijk dat de samenwerking met de heer John haar grenzen had bereikt. Daarom werd de overeenkomst beëindigd. In mei 2026 begon een nieuwe fase van het toekomstproces onder begeleiding van organisatieontwikkelaar Dagmar Dittmann.

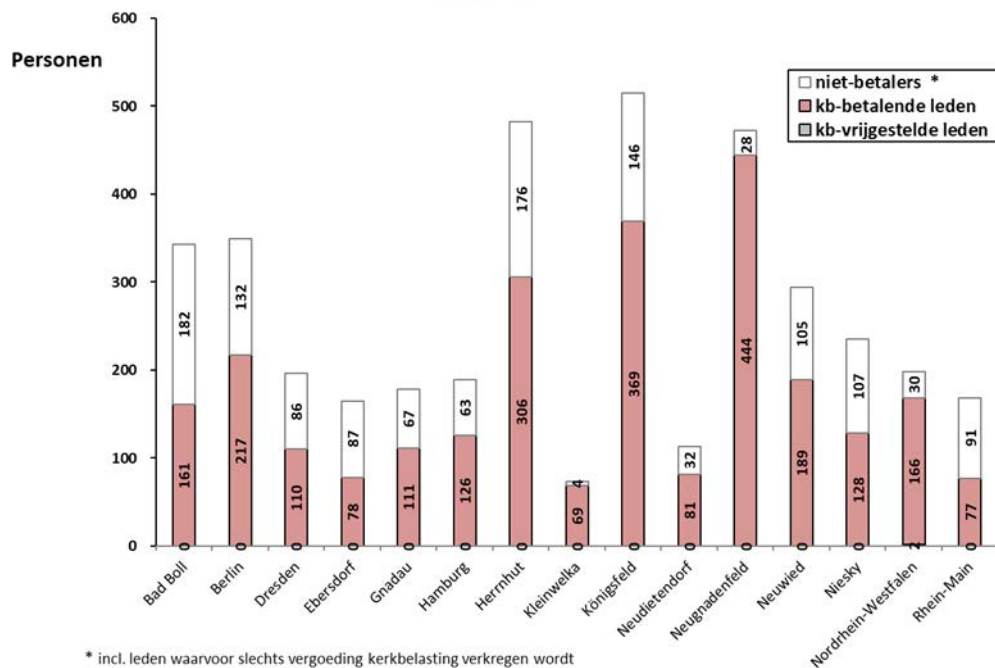
Het aantal leden is de afgelopen tien jaar met gemiddeld 2,1 % per jaar gedaald. Ter vergelijking: Protestantse Kerk in Duitsland (EKD) 2,5 %.

Onder de niet-betalers zijn relatief veel leden met een dubbel lidmaatschap. Zij zijn van mening dat hun kerkbelasting immers al aan de gemeente wordt betaald en dat zij daarom geen kerkelijke bijdrage hoeven te betalen.

Ontwikkeling aantal leden in Duitsland

Gemeenten in Duitsland Leden 2025

REGIO NEDERLAND

Nadat zr. **Rita Harry**, die vele jaren voorzitter was van de Centrale Raad in 2023 in verband met haar gezondheid opgestapt was, is door de Centrale Raad in 2024 een kiesreglement vastgesteld en werd in februari 2024 br. **Hardley Mijns** tot voorzitter gekozen. Het was voor de hele Evangelische Broedergemeente in Nederland een schok toen zr. Rita Harry op 8 mei 2025 zeer onverwacht overleed. Ze heeft heel veel betekend voor de EBG in Nederland en ook in Synode- en Uniteitsverband. Zij had in verschillende functies een belangrijke stempel gedrukt op de gemeente in Amsterdam-Zuidoost, het werk van de Centrale Raad, de synode van de Europees-Continental Provincie en de Uniteitssynode 2016. Tijdens haar uitvaartdienst werd de dank van de Broedergemeente voor haar inzet en engagement dan ook door de aanwezige zusters en broeders uitgesproken.

Er was geregeld contact met de **gemeenten**. Onder andere kon in 2025 de eerste ronde van gesprekken met de Oudstenraden over hun financiële positie afgerond worden. Deze gesprekken voerde br. Johannes Welschen samen met zr. Vanessa Toppin. Het werd daarbij duidelijk dat de verhoogde uniteitsbijdrage voor alle gemeenten een uitdaging bleek te zijn en dat vooral de pogingen om de kerkelijke bijdrage te verhogen niet overal even goed vruchten afwierp. Specifieke aandacht werd besteed aan de toekomst van de diasporagroepen. Er werd besloten dat deze groepen (nadat de predikante van deze groepen) zr. Henna van Hell in november 2026 met emeritaat zal gaan, op zullen gaan in enkele bestaande gemeenten. De gesprekken met de **diasporagroepen**, zr. Henna van Hell en br. Johannes Welschen, namens het bestuur over hoe het proces van 'opgaan in andere gemeenten' zou moeten verlopen zijn al in 2025 begonnen. De gesprekken tussen de groepen en de diverse betrokken gemeenten zijn eind 2025 begonnen. Nadat br. Johannes Welschen in verband met zijn emeritaat het stokje aan zr. Lilian Stuger-Kembel had overgedragen zijn er meerdere vragen gesteld door verschillende gemeenten over de wijze waarop het proces verliep, maar vooral ook over het feit dat gemeenten en predikanten naar hun oordeel te laat bij het proces betrokken waren. Zr Lilian Stuger-Kembel heeft die vragen deels schriftelijk beantwoord, maar heeft ook bezoeken afgelegd om dit mondeling te bespreken met de oudstenraden van deze gemeenten.

Al enkele jaren was de **Centrale Raad** bezig met het opstellen van een **beleidsplan**. Dat was dringend nodig, aangezien het laatste beleidsplan officieel in 2020 verlopen was en ook gedateerd was. Een beleidsplan is niet alleen belangrijk voor het werk van de Centrale Raad maar ook noodzakelijk voor het behoud van het ANBI-status van de Evangelische Broedergemeente in Nederland. Op 12 april 2025 is het nieuwe beleidsplan door de vergadering van de Centrale Raad vastgesteld en heeft het Moderamen een proces ingezet om dit beleidsplan nader in te vullen/verder te concretiseren. Tijdens een bezinningsavond in mei 2025 werden verschillende werkgroepen ingesteld. Deze werkgroepen kregen allen de opdracht om de concrete aspecten van het beleid dat behoorde bij de betreffende werkgroep, nader uit te werken en aan de hand van het omschrijven van acties/stappenplannen het in gang te zetten.

Bijvoorbeeld, de werkgroep Jeugd- en Jongerenwerk krijgt de opdracht een (deel)beleidsplan te schrijven als uitwerking van een deel van het totale beleidsplan van de Centrale Raad. De werkgroepen zijn allen aan de slag gegaan. Het blijft een uitdaging om met vaak een zelfde groep/aantal personen steeds meer taken uit te moeten voeren. Tijdens een vergadering in het voorjaar van 2026 zullen de eerste resultaten van de werkgroepen besproken worden.

2024/2025 hebben br. Michael Schulze en br. Johannes Welschen aan de samenstelling en analyse van de “**dubbele leden**” binnen Scipio Nederland gewerkt. Deze dubbele leden komen tot stand doordat leden van de Broedergemeente die bijvoorbeeld verhuizen zich wel in de nieuwe gemeente of met het nieuwe adres aanmelden, maar zich niet afmelden bij de gemeente waar men eerst ingeschreven stond. Een systematische overschrijving in nieuwe gemeenten vindt niet plaats. Ook is het vermoeden, dat er leden zijn die bewust in twee gemeenten ingeschreven staan en daarbij niet vastleggen, welke hun “officiële” gemeente is en waar ze vriend of donateur zijn. Het fenomeen zal niet makkelijk opgelost kunnen worden.

De statistiek per 01-05-2026 ziet er als volgt uit:

EBG Amsterdam Stad	3505
EBG Amsterdam Zuid Oost	1362
EBG Haaglanden	151
EBG Noord Holland	233
EBG Rotterdam	705
EBG Utrecht	177
EBG Zeist	338
Diaspora	130
Totaaltelling	6601

REGIO ZWITSERLAND

Sinds de laatste synodezitting hebben er in Zwitserland enkele veranderingen plaatsgevonden. Nadat zr. Elsbeth Kaiser in 2024 met pensioen is gegaan, werd br. Darius Kuhl beroepen in de sociëteit **Zürich**. Hij onderzoekt nieuwe mogelijkheden voor het werk in Zürich en ontwikkelt ideeën. Bij het ingaan van het pensioen van br. Frieder Vollprecht hebben br. Frieder en zr. Anneli Vollprecht in het najaar van 2025 afscheid genomen van hun werkzaamheden in **Bazel en Bern**. Met grote dankbaarheid kijken wij terug op hun inzet. Br. Johannes Klemm nam de taken in de beide sociëteiten en in het Huis van Godsdiensden in Bern over.

Ook zijn wij zeer dankbaar voor de grote inzet van zr. Winelle Kirton-Roberts, die samen met haar man Mikie en een klein team van vrijwilligers de Geneva Moravian Fellowship in **Genève** verder heeft uitgebreid en versterkt. Deze internationale oecumenische gemeenschap binnen de sociëteit Suisse Romande heeft zich de afgelopen zeven jaar opmerkelijk succesvol ontwikkeld. Het is een levendige gemeenschap met goed bezochte Engelstalige diensten, zondagsschool, bijbelgespreksgroepen en andere activiteiten. Mensen uit talrijke andere landen nemen online deel aan de bijeenkomsten, die in de Paroisse Petit Saconnex in Genève plaatsvinden.

De jarenlange samenwerking met de Gemeente Don Camillo is verder versterkt. Twee keer per jaar komt de Conseil Spirituel bijeen om de band tussen de Gemeente en de Broedergemeente te versterken en de samenwerking te bespreken. Om elkaar beter te leren kennen, werd in september 2025 de ontmoetingsdag “Fête de Montmirail” gezamenlijk georganiseerd.

Br. Hertzsch reist ongeveer drie keer per jaar naar Zwitserland om deel te nemen aan bestuursvergaderingen en ter plaatse gesprekken te voeren met de predikanten en met leden van de sociëteiten.

REGIO SCANDINAVIË

In maart 2025 was een groep bestuursleden en medewerkers uit **Göteborg** onder leiding van br. Mats Linde voor enkele dagen in Herrnhut. Tijdens een gemeenteavond vertelden zij over hun indrukwekkende werk in het centrum van Göteborg met dagelijkse bijeenkomsten, educatieve activiteiten en verschillende vormen van erediensten. Br. Hertzsch kon dit zelf meemaken tijdens een gezamenlijk bezoek met br. Theodor Clemens in het najaar van 2025, waarbij veel ontmoetingen en gesprekken op het programma stonden. De gastvrijheid van de broeders en zusters in Göteborg was overweldigend. Even hartelijk werden ze ontvangen tijdens een aansluitend bezoek aan **Stockholm**, waar br. Daniel Källander sinds 2025 leiding geeft aan het werk van de Broedergemeente aldaar. Ook stond een gesprek met leden van het stichtingsbestuur op het programma. Een bezoek van een groep van de Broedergemeente Stockholm aan Herrnhut staat voor mei 2026 gepland.

REGIO ALBANIË

De verantwoordelijkheid binnen het Provinciaal Bestuur voor het contact met Albanië is met de aanvang van de dienst van zr. Frank voorlopig overgegaan naar afdeling IV en is begin 2026 weer overgenomen door br. Hertzsch, aangezien er ook vanuit de Duitse zendingsorganisatie Herrnhuter Missionshilfe nog steeds nauwe contacten bestaan met de broeders en zusters in Albanië. We zijn zeer dankbaar voor de gepassioneerde inzet van zr. Dena Fortuzi en de medewerkers in de zes locaties van de Broedergemeente in Albanië, waar door het levendige gemeentewerk nog steeds veel mensen worden bereikt. Ook de sociale betrokkenheid straalt uit naar de samenleving. Zr. Dena Fortuzi werkte onder andere mee in de voorbereidingsgroep voor de conferentie over verzoening, die in het najaar van 2024 in Herrnhut plaatsvond. In december 2024 nam ze deel aan een projectreis van de Herrnhuter Missionshilfe naar Tanzania.

REGIO ESTLAND

Br. Eenok Haamer, de hoofdoudste van de Broedergemeente in Estland, is op 27 februari 2025 overleden. Het presidium van het kerkbestuur stelde daarop broeder Marek Roots voor als waarnemend hoofdoudste. Hij werd door de vertegenwoordigers van de gemeenten gekozen. Op zondag 29 maart 2026 vond een reguliere bestuursvergadering van de Broedergemeente in Estland («Eesti Evangeelne Vennastekogodus») plaats in de Endlastraa in Tallinn. Tijdens de eendaagse bijeenkomst werden een nieuw kerkbestuur en een nieuwe financiële commissie gekozen. De functie van hoofdoudste werd toevertrouwd aan de ervaren predikant en broeder Tanel Ots.

In het kerkbestuur wordt hij bijgestaan door: Peeter Krall, Merike Maarand, Aivo Prükk, Agu Kaljuste, Jaane Lend en Urmas Oras. De officiële contacten met Estland waren de afgelopen jaren, onder andere vanwege theologische verschillen, zeer schaars. Gelukkig konden er in die tijd wel persoonlijke relaties in stand worden gehouden.

REGIO LETLAND

In oktober 2024 hebben br. Martin Theile, die namens het Provinciaal Bestuur het werk in Letland begeleid, en br. Johannes Welschen, die in het Provinciaal Bestuur de verantwoordelijkheid voor Letland draagt samen het werk in deze Baltische republiek bezocht. De broeders bezochten het oogstfeest, een school in Kalna, de Duitse Evangelische Gemeente in Riga en de Lutherse Zendingsgemeente waar br. Gundars Ceipe, de voorganger van de Broedergemeente ook predikant is. Een belangrijk onderwerp was de toekomst van het werk in Letland en hoe verder met de leiding, als br. Ceipe met pensioen gaat. Zr. Lilian Stuger-Kembel heeft begin 2026 eerst contact met br. Martin Theile en daarna met br. Gundars Ceipe opgenomen. In april 2026 heeft zij br. Gundars Ceipe uitgebreid gesproken. Het is de bedoeling dat br. Martin Theile en zr. Lilian Stuger-Kembel in juni 2026 naar Letland afreizen. Dan zal ook de toekomst van het werk in Letland, na eventuele pensionering van br. Gundars Ceipe, verder besproken moeten worden. Belangrijk om met elkaar nu al een concreet plan uit te werken en zo verrassingen te voorkomen. Aandachtspunt is en blijft de kwetsbaarheid van het feit als er maar één persoon is die belast is met de leiding.

WERKTERREINEN

Het team van jeugdwerkers bestaat uit drie medewerkers. Daarnaast zijn er in Königsfeld, Neuwied, Herrnhut, Cottbus en Neugnadenfeld deeltijdfuncties voor het **werk met kinderen, jongeren en gezinnen**. Het supraregionale deel van dit werk wordt gekenmerkt door regelmatige activiteiten voor alle leeftijdsgroepen en een nauwe samenwerking tussen het kinder-, jeugd- en gezinswerk. Er vinden regelmatig dienstbesprekingen en overleggen plaats binnen het team, met het Provinciaal Bestuur en de financiële afdeling. Met grote bezorgdheid wordt de bezuiniging op de middelen van de “Arbeitsgemeinschaft evangelischer Jugend (AEJ)” (*werkgroep protestantse jeugd*) gevolgd. Onderwerpen waarmee de jeugd zich bezighoudt, zijn duurzaamheid, diversiteit, het regiomodel en democratie. Met opleidingen voor jeugdleiders – ook voor het behalen van de Jeugdleiders-Card (JuLeiCa) – worden jongeren opgeleid tot verantwoordelijke medewerkers. Onder leiding van Sven Scheffels werd samen met de vaste en vrijwillige medewerkers en de verantwoordelijke voor het werk met gezinnen het concept voor het werk met jonge mensen en gezinnen in de Broeder-Uniteit uitgewerkt en afgerond. Het Provinciaal Bestuur is hiervoor zeer dankbaar.

De omvang van **de functie voor het werk met gezinnen** is in de verslagperiode uitgebreid van 0,25 FTE naar 0,5 FTE. Dit zal zo worden voortgezet. Dankzij het goede werk van de afdeling fondsenwerving en de vele donateurs wordt dit werkgebied buitengewoon goed ondersteund. Het werk met gezinnen streeft het doel na om het geloof in het dagelijks leven te doen ervaren. Hiervoor bestaat inmiddels een reeks vaste activiteiten: Pasen in Herrnhut, zomerkamp parallel met activiteiten voor kinderen en tieners en ter afsluiting een gezamenlijk gevierde gezinsdienst, evenals oudejaarsavond met gezinnen.

Het werk van, met en voor **zusters** vindt op veel verschillende manieren plaats. De workshop in het voorjaar omvat zowel toerusting als informatie-uitwisseling. In 2025 werd de zustersvertegenwoordiging opnieuw gekozen. Deze bestaat nu uit de zusters Margit Lessing, Johanna Albrecht en Bettina Meißner. De zusterdag in het groene hart van Duitsland heeft een tijdje stilgelegen. De zusterdag in de Oberlausitz (“regio oost”) vindt om de beurt plaats in de deelnemende gemeenten. Met Pinksteren nodigt Kerstin Gutsche uit voor vrouwenweekenden in Herrnhut. Het zusterseminar op de Herrnhag en regelmatige zusterkringen of broeder- en zusterkringen in de gemeenten maken het plaatje compleet.

In 2026 vond de 5e wereldwijde **Unity Women's Consultation** plaats in Arusha, Tanzania. Het Unity Women's Office, dat deze consultatie heeft voorbereid, vertegenwoordigt ten minste 50% van de leden van de wereldwijde Broeder-Uniteit en brengt onderwerpen ter sprake die anders vaak onderbelicht blijven: femicide, gezondheidszorg, preventie van gendergerelateerd geweld en vrouwen in de geestelijke bediening. Bijbelse thema's bieden hiervoor inspiratie en toerusting. Uit Europa namen 12 zusters deel aan de UWC. Om de paar jaar worden de zusters uit alle Europese landen en provincies uitgenodigd voor de **Europese Zusterbijeenkomst** (EWC – European Women's Conference), die wordt voorbereid en georganiseerd door een voorbereidingsgroep met Susanne Gärtner, Jane Carter en Nadra Echtheld. In 2026 kwamen ongeveer 50 zusters bijeen in Hoddesdon/Engeland.

De voorzitter van de **Centrale Vrouwenraad** heeft haar taken officieel neergelegd. Dat is gebeurd nadat deze voorzitter, zr. Nadra Echtheld, al enige tijd geleden had aangekondigd dat zij als voorzitter van de Centrale Vrouwenraad wilde aftreden. Er waren helaas geen zusters te vinden die de leiding van dit landelijke orgaan voor het zusterwerk in Nederland op zich wilden nemen. Het werk van de zusterkringen in de gemeenten gaat nog wel door, ook twee van de landelijke activiteiten (de kaarslichtviering op de vooravond van de eerste advent en de Contactdag in oktober) worden door deze zusterkringen zelf nog georganiseerd.

Ook de **Centrale Broederraad der EBGN** heeft sinds enige tijd geen volledig bestuur meer, ook vinden er geen landelijke activiteiten meer plaats. In de verschillende gemeenten zijn broederkringen nog wel actief, maar niet allemaal. Men nodigt elkaar uit voor avonden en spreekt dan met elkaar aan de hand van een thema over geestelijke en maatschappelijke onderwerpen.

In Letland wordt het werk van de Broedergemeente voor een belangrijk deel door broeders gedragen.

In Duitsland is het vooral het “Mannenkoorweekend” dat mannen op een bijzondere manier bijeen brengt om gemeenschap te ervaren en met hun stemmen God te loven. Nadat in 2025 zo een weekend op de Herrnhaag plaatsvond is er weer zo een weekend gepland voor 2027.

De **Blazersontmoeting** in Königsfeld was een inspirerend feest voor muzikanten en toehoorders. Tegelijkertijd vond er een wisseling plaats in de theologische leiding van het werk met de blazerskoren. De verantwoordelijke Michael Salewski gaf het stokje door aan zijn opvolger Gabriele von Dressler. De volgende Blazersontmoeting in Gnadau is tegelijkertijd het 5e Unity Brass Festival (2007 Kaapstad, 2013 Bad Boll, 2018 Winston-Salem, 2023 Port Elizabeth, 2027 Gnadau).

Een grote **koorontmoeting** is na corona nog steeds niet tot stand gekomen. In plaats daarvan kwamen en komen zangliefhebbers bijeen voor kleinere en grotere projecten, zowel in gemeenten als regionaal en supraregionaal: bijvoorbeeld het Bonhoeffer-Oratorium in Herrnhus, het mannenkoorweekend, zingen en wandelen en muziekweken van de scholen.

Daarnaast vond in 2026 voor het eerst een workshop plaats voor jonge muzikanten, zodat zij zich konden verdiepen in de praktijk van de kerkmuziek.

De Duitse **commissie voor liturgische zaken** heeft intensief gewerkt aan de lezingen voor de Stille Week en voldeed daarmee aan de opdracht van de laatste synode. Ook werd de herziening van het liturgisch handboek voortgezet.

In de gemeenten konden verschillende **vormen van kerkasiel** worden aangeboden. Een grote dank gaat uit naar iedereen die zich hiervoor inzet. Br. Stephan Theo Reichel, die voor de EBU optreedt als verantwoordelijke voor het werk met vluchtelingen, adviseert en begeleidt het geheel. Hij laat ook zijn stem horen in politieke discussies over de thema's vlucht en migratie en beschikt over een zeer goed netwerk.

Op 15 september 2024 vond in Dresden een feestelijke bijeenkomst plaats in het kader van **het Conciliar Proces**. Daarbij werd stilgestaan bij de oecumenische bijeenkomst van 35 jaar geleden en het begin van het Conciliar Proces in 1983. Met de woorden “Hoop voor de aarde leven” wilde men duidelijk maken dat dit proces niet ten einde is gekomen, maar dat wij samen verder onderweg zijn om samen **gerechtigheid, vrede en de heilheid van de schepping** (GVHS) in praktijk te brengen.

In 2024 werd broeder Christian Flöter (voormalig Hermann) benoemd tot vertegenwoordiger voor GVHS in de EBU. Hij begeleidt drie groepen: de werkgroep voor GVHS, de voorbereidingsgroep voor de jaarvergadering en de jaarvergadering zelf. Ook de KlimaAG (*werkgroep klimaat*), het werk met vluchtelingen, online-oases en nog veel meer behoren tot het thema GVHS. Daarnaast werkt hij mee in het netwerk van de democratievertegenwoordigers van de protestantse kerken. Naar aanleiding van de invoering van de dienstplicht voor 18-jarigen is er een flyer gemaakt waarmee jongeren in onze kerk worden uitgenodigd om zich met dit thema bezig te houden en indien nodig begeleiding te zoeken. Hiervoor heeft Christian Flöter een bijscholing gevolgd. Gerechtigheid, vrede en heilheid van de schepping zijn thema's voor onze gehele provincie. Hoe kunnen we onze zorgen en successen beter met elkaar delen? Hoe kunnen we als goede rentmeesters van de vele gaven en genade van God onze opdracht vervullen (1 Petrus 4:10)? Met de aanvang van de dienst van zr. Lilian Stuger-Kembel in het Provinciaal Bestuur is dit takenpakket overgegaan naar afdeling I.

De besluiten 15 en 17 tot en met 19 van de synode van 2024 worden zowel door de werkgroep **Klimaatbescherming** behandeld als ook in de daaruit voortgekomen werkgroepen “Contactpersonen Nederland” en “Contactpersonen Duitsland”. De groepen komen om de twee à drie maanden digitaal bijeen. In de werkgroepen wordt verslag gedaan van wat er op het gebied van klimaatbescherming is geïmplementeerd en tot stand is gekomen. De werkgroep Klimaatbescherming geeft advies en accordeert inkomende aanvragen met betrekking tot energetische renovatiemaatregelen. Tot het moment van rapportage zijn energetische maatregelen (advies, potentieelanalyse, PV-installaties) voor een totaalbedrag van € 380k uit het stimuleringsprogramma voor klimaatbescherming goedgekeurd. Het programma is verlengd tot 2027. Het bewustzijn voor de toegenomen consumptie van vegetarische, regionale en seizoensgebonden voedingsmiddelen, het vermijden van wegwerpverpakkingen en het gebruik van het openbaar vervoer wordt in de gemeenten en de Uniteitsadministratie duurzaam gestimuleerd. In 2025 zijn compensatiebetalingen gedaan voor het boomkwekerijproject van de Light-of-Hope-school in het Dzaleka-kamp in Malawi. In een aanbesteding van de werkgroep Conciliair Proces werd gevraagd om het ontwerpen van posters over milieubescherming en duurzaamheid. Het winnende ontwerp omvatte een serie van negen posters. De Evangelische Broeder-Uniteit liet deze drukken en stelde ze aan alle gemeenten ter beschikking.

UNITEIT EN ZENDING

Een speerpunt van het werk in afdeling II is het onderhouden van contacten met andere provincies van de wereldwijde Broeder-Uniteit. Br. Hertzsch neemt deel aan vergaderingen van Uniteitsorganen en heeft als voorzitter van de Herrnhuter Missionshilfe ook regelmatig ontmoetingen met de leiding van verschillende Uniteitsprovincies. Een vergadering van de **Unity Board** vond in september 2024 in Antigua plaats. De inspanning om de eenheid van de Broeder-Uniteit te versterken was duidelijk voelbaar. De verscheidenheid aan culturele en theologische achtergronden wordt niet langer zozeer als een verschil ervaren, maar eerder als een verrijking. Br. Barrington Daley uit Jamaica sloot zijn overdenking aan het begin van de bijeenkomst af met de woorden: “Diversiteit is onze kracht, medemenselijkheid onze opdracht”. Het goed functioneren van de onderlinge gemeenschap binnen de Uniteit blijft een voortdurende opgave. In de afgelopen jaren is veel gedaan om verzoening te bevorderen en de onderlinge verbondenheid te versterken. Persoonlijke contacten tussen broeders en zusters uit verschillende Uniteitsprovincies zijn daarbij waarschijnlijk het belangrijkste. Van groot belang zijn de commissies van de wereldwijde Uniteit en de zendingsorganisaties, waarin concreet aan gezamenlijke taken wordt gewerkt. Maar ook de bilaterale relaties tussen de provincies worden op verschillende manieren onderhouden.

De regelmatige ontmoetingen met het kerkbestuur van de **Britse Uniteitsprovincie** zijn geïntensiveerd om na te denken over mogelijkheden voor een nauwere samenwerking. Tijdens het meerdaagse overleg tussen de beide kerkbesturen in Noord-Ierland in het najaar van 2025 is afgesproken dat er tussen de tweejaarlijkse bijeenkomsten ontmoetingen via videoconferentie zullen plaatsvinden. Een eerste dergelijk online gesprek vond plaats in maart 2026.

Met de Uniteitsprovincie **Suriname** zijn de banden bijzonder nauw. Naast de permanente contacten tussen het PB-lid in Nederland en de broeders en zusters in Suriname vindt er ongeveer om de twee jaar een beleidsoverleg plaats tussen de beide kerkbesturen en vertegenwoordigers van het Zeister Zendingsgenootschap (ZZg). Een dergelijke bijeenkomst vond voor het laatst begin april 2025 plaats in Zeist. Er waren talrijke ontmoetingen en gemeentebezoeken tijdens een reis van een grote groep uit de Europees Continentale Provincie naar Suriname, die van 27 februari t/m 10 maart 2026 werd georganiseerd door de Herrnhuter Missionshilfe.

De nauwe samenwerking met provincies van de Broedergemeente in **Tanzania** werd eveneens verder ontwikkeld. De Europees Continentale Provincie onderhoudt vooral relaties met de provincies van de Broedergemeente in Oost-, Zuidwest- en Zuid-Tanzania, evenals met de Rukwa-provincie. In deze provincies worden door de Herrnhuter Missionshilfe ook talrijke projecten ondersteund. Eind februari / begin maart 2026 reisde br. Hertzsch naar Dar es Salaam, Zanzibar, Mbeya en Rungwe om gesprekken te voeren met nieuw gekozen leden van het kerkbestuur en met projectverantwoordelijken. Ook heeft hij tijdens deze reis gemeenten en onderwijsinstellingen bezocht.

Ook met **Zuid-Afrika** bestaan er van oudsher nauwe banden. Begin 2025 reisde br. Hertzsch samen met zr. Bettina Nasgowitz (Herrnhuter Missionshilfe) naar Kaapstad voor gesprekken met de nieuw gekozen leden van het kerkbestuur en met de bisschoppen van de Uniteitsprovincie Zuid-Afrika. Ook bezocht hij gemeenten en projecten in Genadendal, Wupperthal, Elim en Mamre, evenals het Moravian Theological Centre in Heideveld.

Regelmatige contacten met de Uniteitsprovincies **Malawi** en **Zambia** worden vooral onderhouden in het kader van de projectsamenwerking met de Herrnhuter Missionshilfe.

In de afgelopen twee jaar zijn er nieuwe projecten ontstaan op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, voedselzekerheid en landbouw. In het kader van het opleidingsproject Atsikana Walani voor door geweld bedreigde vrouwen en meisjes in Malawi is onder andere een succesvol permacultuurproject opgezet.

Ondanks de moeilijke situatie binnen de kerk en de politiek wordt er verder geprobeerd het contact met de provincie **Nicaragua** in stand te houden en de jarenlange steun door de lezers van de dagteksten en de Herrnhuter Missionshilfe voort te zetten.

De **zendingsorganisaties** van de Broedergemeente werken nog steeds goed samen. Door het gebruik van elektronische media is de communicatie de afgelopen jaren veranderd. De zendingsraad komt nu doorgaans bijeen tijdens de vergaderingen van de Unity Mission and Development Board en onderhoudt op diverse manieren regelmatig online contact met elkaar. De samenwerking bij de projecten in de verschillende regio's is gestabiliseerd. Zo worden door het ZZg bijvoorbeeld projecten gepromoot zoals het werk op Star Mountain of de Walani-beroepsschool in Malawi, die onder de leiding en verantwoordelijkheid van de Herrnhuter Missionshilfe (HMH) vallen. De samenwerking in de oecumenische netwerken is van groot belang voor het zendingswerk van de Broedergemeente. Br. Hertzsch is lid van de zendingsraad van de Evangelische Mission in Solidarität (EMS), van het bestuur van de vak- en overkoepelende organisatie van de zendingsorganisaties in Duitsland, Evangelische Mission Weltweit (EMW), en van het dagelijks bestuur van de Württembergische Arbeitsgemeinschaft für Weltmission (WAW). Ook de toetreding van de Herrnhuter Missionshilfe tot de wereldwijde vereniging van kerken en zendingsorganisaties ACT Alliance heeft positieve effecten op het werk van de Broedergemeente in verschillende landen.

Het werk van het revalidatiecentrum van de Broedergemeente op **Star Mountain** in de Westelijke Jordaanoever wordt gehinderd door de conflicten in de regio, maar kon desondanks zonder grote onderbrekingen worden voortgezet. Veel gezinnen van de medewerkers en de leerlingen worden geconfronteerd met geweld door Israëlische kolonisten en soldaten. Vaak is de weg naar het werk geblokkeerd door wegversperringen. De mensen in de Westelijke Jordaanoever lijden steeds meer onder de politieke onzekerheid en het gebrek aan perspectief, omdat er geen duurzame vrede in zicht is. Des te dankbaarder zijn we dat de medewerkers het werk op Star Mountain onverstoord voortzetten en zich liefdevol en met grote toewijding inzetten voor de kinderen en jongeren met een beperking. Momenteel wordt er een nieuw werkterrein ingericht dat met geweld bedreigde vrouwen en kinderen een veilige plek en therapiemogelijkheden op Star Mountain moet bieden. Hoewel veel organisaties zich hebben teruggetrokken en geen projecten in de Palestijnse gebieden meer ondersteunen, konden er voldoende middelen worden geworven voor de belangrijkste werkzaamheden aldaar. Het voortbestaan van het centrum voor de komende twee tot drie jaar is dus verzekerd. Wij zijn zeer dankbaar voor de trouwe steun door middel van donaties en gebeden.

UNITEITSARCHIEF

Het Unitätsarchief is onze schatkist. Zelf zijn we ons daar vaak niet zo van bewust, maar van buitenaf worden de meest uiteenlopende interesses en behoeften aan ons voorgelegd. Er hebben zowel interne overleggen plaatsgevonden als gesprekken met vertegenwoordigers van de Technische Universiteit (TU) Dresden en de Saksische Staats- en Universiteitsbibliotheek (SLUB), om na te gaan hoe de verhouding tussen modern onderzoek en onze maatregelen voor het behoud van de collectie kan worden vormgegeven. Daartoe behoren onder andere overwegingen over het Moravian Knowledge Network (MKN), het belang van de Werelderfgoedtitel voor andere Herrnhuter nederzettingen en de oproep om een Letter of Intent te schrijven voor een door een derde partij geïnitieerd begraafplaatsproject.

In 2025 stond de bijscholingsbijeenkomst van 8 t/m 11 september voor archivariissen van de Broedergemeenten in Duitsland en Nederland centraal. Twintig vertegenwoordigers van de archieven in de gemeenten kwamen in Herrnhut bijeen voor uitwisseling, kennismaking en vakkundige bijscholing. Daarbij kon de basis worden gelegd voor verdere samenwerking. Tegelijkertijd werd duidelijk dat de historische onderdelen van de archieven weliswaar geordend, geregistreerd en bruikbaar zijn, maar dat de dossiers uit de 20e eeuw vaak nog niet in het archief zijn opgenomen: het registratiemateriaal is al dan niet geordend of digitaal aanwezig. Het werd duidelijk dat er een gezamenlijke inspanning nodig is om te komen tot een geordend en van dossiernummers voorziene registratie in de gemeenten. Vervolgens kan het in een tweede stap in de archieven in de gemeenten worden geregistreerd en opgenomen.

In dit verband ging er ook aandacht uit naar de werkgroep “Digitale archivering”, die zich bezighoudt met een digitaal dossierplan en een uniforme digitale opslag in de administratie van de Evangelische Broeder-Uniteit (en later ook in de gemeenten). Dit moet uiteindelijk leiden tot een geordende overgang naar een digitaal Uniteitsarchief.

Claudia Mai heeft zich bijgeschoold tot specialist in geïntegreerde plaagbestrijding (IPM – Integrated Pest Management) met het oog op de problemen rond papiervisjes. Aangezien de papiervisjes zich in de Vogtshof (kantoorgebouw van de ECP in Herrnhut) opvallend hadden verspreid, kreeg Claudia Mai van het Provinciaal Bestuur de opdracht om een training voor de medewerkers in de Vogtshof te geven en passende maatregelen te nemen voor de bestrijding van de papiervisjes. We zijn dankbaar voor de eerste resultaten en de voortdurende controle.

OECUMENE

Br. Johannes Welschen was tot eind 2025 vicevoorzitter van de **Raad van Kerken**. Terugkijkend heeft hij aangegeven dat het verstandiger is als de vicevoorzitter van de Raad van Kerken geen lid van een kerkelijk bestuur is, het lukt namelijk niet voldoende tijd voor dat voorzitterschap vrij te maken. Aan de andere kant was het positief en kon hij zijn oecumenische ervaring en de internationaliteit van de Broedergemeente bij de discussies van de Raad van Kerken delen/inbrengen. Zr. Sandra Oosterwolde heeft de Broedergemeente in de plenaire Raad vertegenwoordigd. Vanaf 1 januari 2026 wordt deze functie door zr. Lilian Stuger-Kembel als primus overgenomen, zr. Sandra Oosterwolde zal als secundus betrokken blijven.

Belangrijke evenementen van de Raad van Kerken in 2025 waren de viering van 1700 jaar Nicea in de St. Janskerk in Gouda. Tijdens die viering werd het Eerste Oecumenische Concilie, dat 1.700 jaar geleden in Nicea plaatsvond met elf voorgangers van negen kerken, kerkelijke gemeenschappen en geloofsorganisaties in Nederland, herdacht. De herdenking betrof “de eerste wereldwijde bijeenkomst” van kerkleiders: uit Noord-Afrika, het Midden-Oosten en enkelen uit Azië en West-Europa. Tijdens de viering ging een nieuwe toonzetting van de Nederlandse vertaling van de Geloofsbelijdenis van Nicea door Wijnand van Klaveren in première. De kerkmusicus maakte deze compositie in opdracht van de Raad van Kerken.

Verder was er een landelijke startdienst voor de Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen die de Raad samen met SKIN en Missie Nederland (Evangelische Alliantie) vormgeeft. Zr. Rhoïnde Mijns-Doth was daarbij ook als voorzitter van SKIN, de landelijke koepel van internationale kerken en migrantengemeenten, aanwezig.

Zr. Jill Vogt vertegenwoordigt de EBU in de **Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen Deutschland** (ACK) (*Werkgroep van Christelijke Kerken in Duitsland*). In de regionale ACK's werken de predikanten ter plaatse actief mee.

Vertegenwoordiger in de **Vereinigung Evangelischer Freikirchen (VEF)** (*Vereniging van Protestantse Vrije Kerken*) is zr. Elke Hasting, die ook meewerkt in het Duitse Wereldgebedsdagcomité. Door overlappende agenda's is regelmatige deelname niet altijd mogelijk. Over het algemeen richten wij ons als Broedergemeente in Duitsland meer op de EKD (*Protestantse kerk in Duitsland*); een reden hiervoor zou kunnen zijn dat wij het dubbele lidmaatschap praktiseren. De relaties met andere vrije kerken zijn niet zo sterk. De viering van het 500-jarig bestaan van de dopersbeweging in 2025 was een verrijkende ervaring, omdat de focus werd verlegd van de verschillen tussen kerken en gemeenschappen naar de overeenkomsten in de navolging van Jezus. Soortgelijke ervaringen kwamen tot uiting tijdens de viering van het 100-jarig bestaan van de VEF. Br. Theo Clemens heeft de EBU daar jarenlang vertegenwoordigd. Br. Christoph Hartmann werkt mee in werkgroep 11: Evangelie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wij bevinden ons immers binnen de wereldwijde Uniteit ook in een soortgelijk leerproces. Legen we de nadruk op de verschillen of op de overeenkomsten? De andere vraag die wij ons als Provinciaal Bestuur stellen, is echter: in hoeveel organen moeten wij vertegenwoordigd zijn? Welke kansen biedt het ons en anderen?

In de verslagperiode nam zr. Erdmute D. Frank deel aan een synode en een kerkconferentie van de **EKD**. Bijzonder interessant waren de discussies over het thema macht en kerk. We ontvangen regelmatig circulaire van de lidkerken uit de diverse geledingen van de EKD. Zij nemen ons mee in het werk, de structuur en de theologie van de EKD, wat ons de kans geeft om hierover na te denken en/of er inspiratie uit te putten.

Het gespreksproces met de **Evangelisch-methodistische Kerk (EmK)** werd in 2025 voortgezet. Nadat br. Harald Rückert afscheid genomen had als bisschop van de EmK werd br. Werner Philipp tot nieuwe bisschop gekozen. Hij was de laatste jaren superintendent van Zwickau. In oktober 2026 kwamen de superintendents en de bisschop in Herrnhut met het Provinciaal Bestuur, twee van de bisschoppen en zr. Jill Vogt als vertegenwoordiger van de Broedergemeente in de ACK Deutschland samen. Het motto van deze ontmoeting was "Tussen traditie en verandering: hoe kunnen we als kerk reageren op de snel veranderende samenleving?". Het werd duidelijk dat de theologische en praktische uitwisseling tussen de twee kerken, die historisch met elkaar verbonden zijn voor alle deelnemers een waardevolle ervaring is. Het proces zal voortgezet worden.

In 2024 vond in Sibiu/Hermanstad Roemenië de Algemene Vergadering van de Gemeenschap van Protestantse Kerken in Europa (**GEKE**) plaats. Hoewel het Provinciaal Bestuur eerder besloten had om geen prioriteit bij het werk van de GEKE te leggen, lijkt het op dit moment zinvol hierin te participeren, omdat in deze organisatie onderwerpen besproken worden, die ook voor ons van interesse zijn. Bijvoorbeeld hoe de kerken het multiculturele karakter kunnen omarmen en er meer vorm aan kunnen geven. Dit geldt ook voor vragen rond de liturgische en theologische benadering van de betrokken kerken. Ook lijkt het belangrijk om als een kerk die niet gebonden is aan één van de reformatische belijdenissen het proces van toenadering van kerken, die dat wel zijn te begeleiden. Hierin zou de Broedergemeente samen kunnen optrekken met de Evangelisch-methodistische Kerk.

Het gezamenlijk lidmaatschap met de Britse Provincie in de Wereldraad van Kerken (**WCC**) en het lidmaatschap in de Conferentie van Europese Kerken (**CEC**) gingen in de periode van dit verslag door, zonder dat er speciale contacten waren met deze organisaties.

Kritisch gekeken zal moeten worden welke lidmaatschappen in 2027 al dan niet gecontinueerd moeten worden. Zeker als er contributie of een jaarlijkse financiële bijdrage voor het lidmaatschap betaald moet worden.

DAGTEKSTEN

Het team dat de **dagteksten** in de verschillende stadia bewerkt, is in de verslagperiode veranderd. Friedemann Hasting is begonnen als redacteur van de dagteksten, Veronika Ullmann heeft naast de correspondentie met de lezers van de dagteksten ook de contacten met de vertalers overgenomen. Albrecht Stammler leest de teksten na. In mei 2025 werd de herziene verzameling van bijbelverzen voor het eerst gebruikt om de dagteksten voor 2028 te trekken. De redactrice voor de dagteksten voor jongeren, Friederike Schulte, heeft besloten beroepsmatig een nieuwe weg in te slaan, wat in 2025 leidde tot een vacature. Er vonden sollicitatiegesprekken plaats en uiteindelijk werd met Heiko Metz een nieuwe redacteur gevonden.

De samenwerking met de uitgeverijen Reinhardt-Verlag, Aue-Verlag en Herrnhuter Sterne GmbH verloopt nog steeds in een sfeer van vertrouwen. De verkoopcijfers lopen deels licht terug, maar er zijn ook nieuwe ideeën voor reclame en promotie. Zo zijn we in gesprek met het Duitse Bijbelgenootschap, dat de dagteksten graag zou willen gebruiken als middel om het bijbellesen te stimuleren.

De nieuwe uitgave “Losungen - Tag für Tag” (moderne softcover-uitvoering, waarbij elke dag overzichtelijk op een aparte pagina is afgedrukt) was snel uitverkocht. Ook de “Losungen für junge Leute” (dagteksten voor jongeren) verkopen goed. Samen met onze IT-afdeling wordt er voortdurend gewerkt aan verbeteringen van de dagteksten-app.

De correspondentie met lezers van de dagteksten is zeer intensief. De vragen en opmerkingen komen uit een breed kerkelijk spectrum. Slechts een klein deel daarvan betreft feitelijke informatie; vaker gaat het om vragen en kritiek, waarbij men de Broeder-Uniteit beoordeelt op basis van haar omgang met de bijbeltekst of de selectie van de aanvullende teksten. In deze functie zijn pastorale competentie en kalmte gevraagd.

De Nederlandse uitgave van de dagteksten wordt nog steeds door de Evangelische Broeder-Uniteit bij Jongbloed Media uitgegeven. Sinds de uitgave 2026 wordt het redactiewerk voortgezet door br. Owe Boersma. Hij heeft op verschillende plekken voor oecumenische en zendingsorganisaties gewerkt en is nu deeltijd pastor van De Ekklesia Leiden. Jaarlijks zijn er enkele bijeenkomsten voor de groep (grotendeels vrijwilligers), die het mogelijk maken het arbeidsintensieve en uitgebreide proces goed met elkaar te doorlopen. Ook met de vertegenwoordiger van Jongbloed Media worden jaarlijks gesprekken gevoerd. Gekeken wordt dan wat er met betrekking tot de volgende uitgaves anders zou moeten en/of verbeterd kan worden.

PUBLIC RELATIONS EN FUNDRAISING

Het **PR**-team is verantwoordelijk voor de interne en externe informatiestroom. Samen met HMH is dit team verantwoordelijk voor de dagteksten-stand op kerkendagen en de vormgeving van de sociale media kanalen. Ook daarbuiten zijn er waardevolle verbindingen met de afdeling fondsenwerving, met HMH en met BG-Online. Radio- en televisiewerk en contacten met de pers enerzijds, en de productie van drukwerk en de verzending van nieuwsbrieven anderzijds, vormen meer klassieke vormen van communicatie. Het beheer van de website en het ontwikkelen van een aantrekkelijke vormgeving voor nieuwe thema's en herdrukken vergen veel tijd, maar presenteren het werk van de EBU op een goede manier naar de buitenwereld. Wij zijn zeer dankbaar voor de introductie van de Broedergemeente-app: “meine BG”.

De tijd zal leren hoe de onderlinge verbinding hierdoor wordt versterkt. Themaconferenties, waarbij speerpunten voor het inhoudelijke werk worden verzameld, hebben hun waarde bewezen. Met onregelmatige tussenpozen vinden workshops plaats waaraan ook Corina Waltz van Evangelische Mission weltweit (EMW) meewerkt. Door middel van inhoudelijke en praktische bijscholing wordt daar het inzicht verdiept in de samenhang tussen vorm en inhoud.

De afdeling publiciteit voor de **Nederlandse** gemeenten is duidelijk kleiner dan die in Herrnhut. Daarom kan maar met zeer beperkte kracht gewerkt worden. De afgelopen maanden lag het zwaartepunt op de nieuwe website van EBGN en enkele gemeenten (EBG Amsterdam Stad & Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en de Diasporagroepen). Ook is het streven om EBG Nieuws regelmatig en met een vernieuwd uiterlijk uit te brengen. Pas als er meer kracht is kan er in digitale zin en op sociale media meer bereikt worden.

Vier keer werd in 2025 een EBG Nieuws, de digitale nieuwsletter van de Evangelische Broedergemeente in Nederland (EBGN), uitgebracht.

In de loop van het jaar 2025 is men begonnen om voor de EBGN, drie gemeenten en de Diasporagroepen gezamenlijk een nieuwe website te ontwikkelen. De website zal dit jaar gelanceerd worden.

Het werk van de **afdeling fondsenwerving** in Bad Boll heeft ondanks de vele crises van de afgelopen jaren verbazingwekkend stabiele resultaten opgeleverd. Dat is enerzijds te danken aan het grote aantal trouwe donateurs, anderzijds ook aan de zorgvuldige analyse en sturing van de fondsenwervingsprocessen en aan het goede teamwerk en de organisatie van de afdeling onder leiding van de heer Raphael Henkel. Hierdoor konden twee vrijgekomen functies worden geschrapt. Na afloop van de diensttijd van mevr. Dr. Christine Moritz werd de verantwoordelijkheid voor de afdeling fondsenwerving van grote donaties overgedragen aan mevrouw Jana Schneider. De begeleiding van grote donateurs voor de Herrnhuter Missionshilfe werd overgenomen door het team van het HMH-kantoor. Er is een nieuw werkteerrein opgezet op het gebied van subsidiefondsenwerving, met als doel op langere termijn schommelingen in de opbrengsten van individuele giften te kunnen opvangen. De heer Henkel voltooide een relevante opleiding aan de Fundraising-Akademie.

De **Graaf-Zinzendorf-Stichting** beschikt inmiddels over een stabiel vermogen met een balanstotaal van € 793.210,52. De stichting genereert jaarlijks een opbrengst van circa € 25.000. In 2024 bedroegen de opbrengsten uit beleggingen en rente € 31.785,26. Voor 2024 bedroegen de inkomsten € 43.929,91 en de uitgaven € 21.114,61, waarbij de ondersteuning van projecten de grootste uitgavenpost vormt. Voor 2026 zijn talrijke subsidieaanvragen besproken en bedragen vastgesteld. Er wordt vooral financiële steun verleend aan cultureel-historische projecten (bijv. de buste van Christian David, klokkenstoel), muzikale bijeenkomsten en evenementen (concerttournee van het jeugdblazerskoor Neuwied, koorproject Christian Gregor van de Broedergemeente Berlijn, Europese Women's Conference, muziekweek) en het werk met kinderen, jongeren en gezinnen (werk met gezinnen, JuLeiCa-cursus, kinderkamp Ebersdorf, workshop voor kinderen). Daarnaast worden onderwijsprojecten van de Zinzendorfscholen (onder andere in Königsfeld) en praktische infrastructuur- en toegankelijkheidsmaatregelen, zoals de aanleg van een lift, ondersteund. De totale financieringsbehoefte werd geraamd op € 31.300.

DIACONIE EN SCHOLEN

Diaconie en kerk horen bij elkaar. Dat wordt telkens weer zichtbaar, bijvoorbeeld tijdens het jaarlijkse feest van de Diaconie in Herrnhut of wanneer de eetzaal van het Maria-Heyde-Haus in Gnadau als winterkerk fungeert, als vrijwilligers in Königsfeld bewoners van het verzorgingshuis Christoph-Blumhardt-Haus naar de kerkzaal brengen of bij gezamenlijke activiteiten met de kleuterscholen in de verschillende gemeenten – ook al worden deze tegenwoordig doorgaans beheerd door andere organisaties. Omdat de meeste diaconale instellingen al jaren deel uitmaken van de twee zelfstandige stichtingen Diakonissenanstalt EMMAUS in Niesky en Herrnhuter Diaconie, zullen deze hun eigen verslagen aan de synode voorleggen. Het Provinciaal Bestuur blijft als toezichthouder op de stichting meewerken in de curatoria van beide stichtingen. In de Herrnhuter Diaconie vond er op 1 oktober 2025 een wissel plaats in het ambt van theologisch directeur: br. David Heuckeroth werd opgevolgd door br. René Rixrath. Br. David Heuckeroth vertegenwoordigt samen met zr. Petra Ziegler de Broeder-Uniteit in de “Konferenz evangelischer Freikirchen und anderer Kirchen” (*conferentie van protestantse vrije kerken en andere kerken*), in samenwerking met de Diaconie Deutschland. Hij werkt tot 2027 samen met zr. Sonja Rönsch in verschillende, vooral regionale organen van de Diaconie. Daarna wordt het werk in de organen opnieuw verdeeld. Het supraregionale werk op het gebied van oecumenische organen en netwerken wordt met name in verband met de Evangelisch-Methodistische Kerk en de Diaconie Deutschland overgenomen door zr. Petra Ziegler.

Onder de directe verantwoordelijkheid van de Evangelische Broeder-Uniteit vallen het gasten- en conferentiehuis KOMENSKÝ in Herrnhut en de scholen in Königsfeld en Tossens. De volgende tabellen geven een globaal overzicht van de belangrijkste personele en economische gegevens:

Onzelfstandige instellingen en scholen	Medewerkers		Aantal plaatsen	Bezetting	Leiding
	31-12-2024 aantal	Gemiddelde volle krachten	2024	2024 / 2025	
KOMENSKÝ Herrnhut	18 vaste krachten 2 oproepkrachten	11	87 bedden	43% (2024) 48 % (2025)	Thomas Przyłuski
Zinzendorfschulen Königsfeld	177	124,63	25 daginternaat 41 internaat 1.048 school	---	Erdmuthe Terno Tobias Banholzer
Zinzendorfschule Tossens	44	30,5	295 leerlingen	---	<u>tot 31-07-2025:</u> Dennis Kittel Bernd Maibaum Dr. Thomas Siemon <u>per 01-08-2025</u> Dennis Kittel Henrike Klitscher Dr. Thomas Siemon

Onzelfstandige instellingen en scholen Economische gegevens	Balanstotaal		Totale opbrengst		Jaarresultaat		Balanstotaal		Subsidie EBU incl. donaties inbegrepen in het jaarresultaat	
	31.12.2024 D€	31.12.2023 D€	2024 D€	2023 D€	2024 D€	2023 D€	2024 D€	2023 D€	2024 D€	2023 D€
KOMENSKÝ Herrnhut	861	1.039	1.003	897	-95	-71	-50	-27	80	50
Zinzendorfschulen Königsfeld	10.637	10.151	13.174	13.127	560	810	100	300	191	235
Zinzendorfschule Tossens	1.265	975	2.811	2.747	-432	-191	-410	-169	280	288

De bezettingscijfers (overnachtingen en daggasten) in het gasten- en conferentiehuis **KOMENSKÝ** zijn na het einde van de coronapandemie (maart 2022) snel gestabiliseerd en hebben inmiddels het niveau van vóór de coronacrisis overschreden. Dit betekent dat de positieve trend van de stijgende bezetting heeft doorgezet. De kamerbezetting bedroeg in 2025 48 % en heeft daarmee een nieuw record bereikt.

Het is ook verheugend dat het segment van de daggasten zich positief blijft ontwikkelen. Het aantal dagbijekomsten kon in 2023/2024 aanzienlijk worden verhoogd en in 2025 bijna worden geëvenaard. Vooral voor familiefeesten heeft KOMENSKÝ een groeiende populariteit; daardoor neemt de regionale bekendheid en waardering van het huis en zijn diensten toe.

Overzicht van de ontwikkeling van de bezettingscijfers:

	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal overnachtingsgasten	2.032	3.961	3.614	3.783	4.184
Aantal rooms/nights (kamers/nachten)	4.277	7.064	6.523	6.608	7.354
Totaal aantal overnachtingen	6.210	11.718**	10.096	10.162	11.371
Bezetting (kamer)	28%	46%	43%	43%	48%
Daggasten					
Aantal daggroepen	142	217	267	309	291
Aantal daggasten	2.685	4.752	6.512	7.826	7.704
Medewerkers (+seizoensgebonden oproepkrachten)	14 (+4)	14 (+7)	17 (+6)	14 (+5)	14 (+11)
FTE	8,25	9,5	10,25	9,25	9,00

* Incl. 518 overnachtingen van 56 Oekraïense vluchtelingen in maart

De ontwikkeling van de afgelopen jaren laat zien dat het aandeel van door de kerk georganiseerde groepen stagneert of afneemt, terwijl het aandeel van niet-kerkelijke gasten aanzienlijk groeit (individuele reizigers, gezinnen/groepen, reis-/congresgroepen).

Een belangrijke bouwsteen voor het profiel van KOMENSKÝ is het eigen programma aan kampen en retraites. Naast de klassieke Bijbeldagen met Pasen en in het eerste weekend van advent en de zang- en wandelweek in de zomer vinden er meerdere weekendevenementen plaats rond pastorale zorg, gemeenschap en meditatieve dans.

De volledige renovatie van de Comeniusstraße had in 2024 grote gevolgen voor de ontvangst van gasten. Van juni tot december was KOMENSKÝ met de auto alleen via de achterkant bereikbaar (leveranciers, gasten); dit bracht voor de leveranciers soms aanzienlijke extra inspanningen met zich mee en betekende voor de gasten dat ze een langere looproute hadden naar het pand. Tijdelijk was het gastenverblijf ook te voet alleen via de zij-ingangen bereikbaar, omdat ook de stoep aan de Comeniusstraße niet beschikbaar was. Vooral voor gasten met beperkte mobiliteit en senioren waren de maandenlange bouwwerkzaamheden een grote uitdaging (ook het personeel moest uiteraard extra inspanningen leveren).

Dankzij financiële steun van de Kommunalen Sozialverband KSV Sachsen (*gemeentelijke sociale vereniging*) konden in 2024/2025 in het logeershuis voor gezinnen (huis Comeniusstraße 10) de badkamers in zes gastenkamers worden gemoderniseerd en barrièrevrij gerenoveerd.

Na 25 (huis Comeniusstraße 10) resp. 20 bedrijfsjaren (Comeniusstraße 8) zijn er meer technische storingen en de behoefte aan onderhoud en modernisering neemt toe. In de komende jaren zullen op dit gebied extra financiële middelen nodig zijn om de panden op een passende, kwalitatieve en veilige manier te kunnen behouden.

Vanwege de kostenstijgingen op alle gebieden (energie, levensmiddelen, diensten, personeel) en het wegvallen van de btw-vrijstelling voor de maaltijden moesten de prijzen vanaf 2024 aanzienlijk worden verhoogd. Dit schijnt de negatieve effecten op het aantal gasten niet te vergroten. Bij bepaalde doelgroepen (jongeren, gezinnen) is echter een verhoogde prijsgevoeligheid waarneembaar, wat zich uit in minder geboekte diensten (bijv. zonder maaltijden) of een kortere verblijfsduur. Ook waren er enkele annuleringen vanwege de verhoogde prijzen. Er moet rekening worden gehouden met verdere kostenstijgingen (ook door hogere onderhoudskosten). Een bijzondere uitdaging vormen de personeelskosten: enerzijds het stijgende minimumloon, anderzijds de noodzaak om lonen te betalen die in overeenstemming zijn met de vakbekwaamheid en kwalificaties, om de vaste krachten te kunnen behouden.

In de jaren 2023-2025 verbleven in totaal 10 personen in KOMENSKÝ, aan wie de EBU of de Broedergemeente Herrnhut kerkasiel bood. Het waren meestal jonge mannen uit Syrië, die elk gedurende meerdere weken onderdak en maaltijden kregen. De begeleiding en ondersteuning werd verzorgd door een groep toegewijde vrijwilligers uit de gemeente en daarbuiten.

Het plan om in 2024/2025 in de tuin van KOMENSKÝ een seizoensgebonden café in de open lucht op te zetten, kon helaas nog niet worden gerealiseerd vanwege vertragingen bij de vergunningverlening (o.a. monumentenzorg). Het project zal nu in het voorjaar van 2026 van start gaan.

De plannen voor de bouw van KOMENSKÝ Junior, een overnachtingsmogelijkheid voor jongeren, grenzend aan de zuidkant van het terrein van KOMENSKÝ, konden nog geen vooruitgang boeken. Het project wordt desondanks voortgezet, aangezien er behoefte is aan eenvoudigere overnachtingsmogelijkheden voor groepen. Ook biedt de status van werelderfgoed mogelijk nieuwe kansen.

De bijeenkomsten van de bestuursleden van de scholen van de Broedergemeente (**AG Scholen**) vonden voornamelijk online plaats. Met name de samenwerking tussen de Zinzendorfschulen Königsfeld en Herrnhut is sterk bevorderd. Ook de Zinzendorfschule Tossens en de Comeniusschule van de Herrnhuter Diakonie hebben onderling weer meer contact. Hoogtepunten van deze verheugende ontwikkeling waren gezamenlijke muziekweken van de Zinzendorfschulen in Herrnhut en Königsfeld. Na de succesvolle repetitie- en concertweek in Herrnhut in 2024 vond in maart 2026 het tegenbezoek plaats in Königsfeld, waar drie grote concerten werden gegeven in de zaal van de Broedergemeente. Er zijn veel persoonlijke contacten ontstaan tussen leerlingen van beide scholen en tussen de leerkrachten, waardoor de banden niet alleen op directieniveau bestaan maar op een bredere basis zijn gegroeid. Verheugend is ook de belangstelling voor het wereldwijde werk van de Broeder-Uniteit, die bijvoorbeeld tot uiting kwam bij sponsorlopen voor Star Mountain.

Momenteel is de situatie van **de Zinzendorfschulen in Königsfeld** zeer positief: de leerlingenaantallen zijn stabiel en de financiële resultaten zijn verheugend. We zijn ook dankbaar dat de bezuinigingen op de subsidie van de Badische Landeskirche minder groot waren dan gevreesd. Toch zullen er grote inspanningen nodig zijn om de dringend noodzakelijke bouw van een sporthal de komende jaren te realiseren. Naast de profielvakken natuurwetenschappen/techniek, kunst en Spaans is het vak muziek toegevoegd. De verdere ontwikkeling van het ambitieuze pedagogische concept heeft als doel het zelfstandig leren te versterken. Dat wordt ondersteund door de verbouwing van delen van het gebouw tot een zogenaamd “leerlandschap”.

De afgelopen twee jaar, en met name de afgelopen maanden, hebben er uitgebreide overleggen plaatsgevonden met het Regionale Landesamt für Schule und Bildung (RLSB) (*Regionaal Bureau voor Onderwijs en Vorming*), het Ministerie van Onderwijs van Nedersaksen, de gemeentelijke partners Landkreis Wesermarsch en de gemeente Butjadingen en de schoolleiding vanwege de uitdagende liquiditeitssituatie en de mogelijke toekomstperspectieven van de **Zinzendorfschule Tossens**. Het Provinciaal Bestuur heeft de afgelopen twee jaar bovendien intensieve gesprekken gevoerd met tien potentiële en geschikte instanties die de school zouden kunnen overnemen. Deze inspanningen bleven helaas zonder succes. In augustus 2024 trad een hervorming van de overheidssubsidie in werking, waarvan de gevolgen aanvankelijk moeilijk in te schatten waren. Met steun van het ministerie van Onderwijs kon in oktober 2024 een nieuwe berekening worden gemaakt, die tot de conclusie leidt dat voortzetting van de school mogelijk is dankzij de verhoogde financiële steun. Wel zijn daarvoor aanpassingen in het schoolconcept nodig. Voor de voortzetting van de school op langere termijn zijn veranderingen nodig die leiden tot besparingen en extra inkomsten. Ook moet er een gezamenlijke strategie worden ontwikkeld met het district en de gemeente. Het ministerie van Onderwijs stelde advies en ondersteuning in het vooruitzicht, onder andere bij toekomstige noodzakelijke renovatiewerkzaamheden. In januari 2026 werden in opdracht van het Provinciaal Bestuur door het schoolbestuur werkgroepen gevormd voor het opstellen van een concept. Het Provinciaal Bestuur begeleidt dit proces. Tegelijkertijd werden in een intensief overlegproces met de gemeentelijke partners, het district Wesermarsch en de gemeente Butjadingen, de autoriteiten en de schoolleiding ook de mogelijkheden voor een sluiting van de school op korte termijn overwogen. De opzegtermijn in het beheerderscontract bedraagt één jaar tot het einde van het schooljaar en kan alleen plaatsvinden in goede communicatie met het district en de gemeente. Tegen de achtergrond van de toezegging van verhoogde subsidies van het district en de gemeente voor 2026 en 2027 en de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen in 2026 heeft het Provinciaal Bestuur besloten de school niet al in 2027 te sluiten.

Voor de jaren vanaf 2028 moet er met de gemeentelijke partners opnieuw worden onderhandeld over een nog hoger steunbedrag. Eind 2026 zullen daarom de besprekingen met het district en de gemeente van start gaan. Het district heeft tijdens het overleg in november 2025 aangegeven hiertoe bereid te zijn. Tegen die tijd moeten de eerste inzichten en gevolgen van de conceptuele wijzigingen uit de werkgroepen zichtbaar zijn. Op basis hiervan kunnen dan de verdere besprekingen plaatsvinden. De Zinzendorfschule in Tossens zal, net als de Zinzendorfschulen in Königsfeld en Herrnhut, blijvend subsidies nodig hebben. Bij de beslissing over een sluiting moet ook rekening worden gehouden met de verantwoordelijkheid over 300 leerlingen en het docententeam. In principe hebben vrije scholen de mogelijkheid om docenten zonder tweede staatsexamen in dienst te nemen als zij-instromers. Veel van de leerkrachten zijn zij-instromers en zijn formeel niet gekwalificeerd voor het openbaar onderwijs. Gezien de examenresultaten behaalt het docententeam kwalitatief zeer goede resultaten. De periode tot aan een aangekondigde sluiting kan zeer moeilijk worden als leerlingen en goed gekwalificeerde leerkrachten de school vroegtijdig verlaten. Een sluiting wordt in wezen verhinderd door het lidmaatschap van de “Versorgungsanstalt des Bundes und der Länder” (VBL) (*Pensioenfonds van de federale overheid en de deelstaten*). Het uittreden zou volgens de huidige schatting van de VBL 5,4 miljoen euro kosten. Alternatieve mogelijkheden hiervoor worden momenteel nog door advocaten onderzocht. Daarnaast moet rekening worden gehouden met verdere kosten voor ontslagvergoedingen, rechtszaken enz., zodat een sluiting ongeveer 6 miljoen euro zou kosten. Gezien het bovenstaande lijkt het op dit moment zinvol en wenselijk om de stabilisatie en voortzetting van de Zinzendorfschule Tossens met een aangepast schoolconcept, inclusief kostenbesparingen en het genereren van extra inkomsten, te verkiezen boven een sluiting. Dit moet duurzaam worden begeleid. In juni 2026 vindt een feest plaats ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van de Zinzendorfschule Tossens, waarvoor de samenwerkingspartners op regionaal- en deelstaatniveau zijn uitgenodigd. Br. Schmorrdé en zr. Ziegler zullen de Evangelische Broeder-Uniteit vertegenwoordigen en een welkomstwoord uitspreken.

De nieuwbouw van de **Zinzendorfschulen Herrnhut** met sporthal, stookhuis en buitenfaciliteiten is volledig voltooid. Het uitzonderlijke bouwproject is bekroond met de gouden status voor duurzaam bouwen en geldt ver buiten de regio als voorbeeld voor grondstofbesparend, klimaatvriendelijk en energiebesparend bouwen in een historische context met materialen die een gezond binnenklimaat garanderen en bijzonder duurzaam zijn. Alle betrokkenen verdienen grote dank dat het ondanks grote moeilijkheden is gelukt om een dergelijk project te realiseren. Dankzij het goede pedagogische werk blijft het aantal leerlingen zeer goed. Dat is een belangrijke voorwaarde om de hoge financiële lasten in de komende jaren het hoofd te kunnen bieden. De Broeder-Uniteit ondersteunde het bouwproject met leningen en borgstellingen. Zr. Weber en zr. Ziegler begeleidden het bestuur van de schoolstichting tijdens moeilijke fasen van de bouwfinanciering. Br. Schmorrdé en br. Hertzsch werken als vertegenwoordigers van de EBU mee in het curatorium van de schoolstichting. Een feest ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum van de Zinzendorfschulen Herrnhut staat gepland voor juni 2026.

In de periode van dit bericht had het Provinciaal Bestuur geen speciale bemoeienis met de **EBG-scholen in Nederland**. Deze scholen staan onder toezicht van de Oudstenraden van de betreffende gemeenten (Amsterdam-Zuidoost en Zeist) en worden volledig door de overheid gefinancierd. Giften en collecten vanuit de EBG kunnen volledig voor aanvullende projecten gebruikt worden. Wel heeft het Provinciaal Bestuur met vreugde waargenomen, dat na een moeilijke periode schoolleiding en bestuur van basisschool Crescendo in Amsterdam-Zuidoost weer stabiel is.

BEDRIJVEN, DEELNEMINGEN, VERMOGENSBEHEER

De Evangelische Broeder-Uniteit is enig eigenaar of mede-eigenaar van drie vennootschappen met de volgende belangrijkste gegevens:

Deelnemingsmaatschappij	Medewerkers		Stamkapitaal D€	Deelneming EBU in %	Management
	31-03-2025 / 31-12-2024 Aantal	Gemiddelde FTE			
Herrnhuter Sterne GmbH Herrnhut	232	189	130	100,00 %	Katja Ruppert
Klimatechnik GmbH (Vermogensbeheer) Neuwied	1	0,2	215	33,33 %	Wolfram Kaul
Ofenbau des Brüderhauses GmbH Neuwied	8	6,1	61	95,00 %	Dennis Müller

Deelnemingsmaatschappijen	Balanstotaal		Totale opbrengst		Jaarresultaat		Dividend EBU uit jaarrekening	
	31-03-2025/ 31-12-2024 D€	31-03-2024/ 31-12-2023 D€	2025/ 2024 D€	2024/ 2023 D€	2025/ 2024 D€	2024/ 2023 D€	2025/ 2024 D€	2024/ 2023 D€
Herrnhuter Sterne GmbH Herrnhut Boekjaar 01-04 t/m 31-03	31.778	27.563	29.100	27.652	4.952	3.129	2.351	1.564
Klimatechnik GmbH (Vermogensbeheer) Neuwied Boekjaar = kalenderjaar	838	822	97	71	41	22	10	10
Ofenbau des Brüderhauses GmbH Neuwied Boekjaar = kalenderjaar	933	1002	948	997	18	71	5	5

Dankzij de aanhoudend grote en stijgende vraag naar en uitbreiding van het productassortiment (decoratie met Herrnhuter sterren, hout, bloemen) heeft **Herrnhuter Sterne GmbH** de productie overeenkomstig kunnen uitbreiden. Momenteel worden de sterren in Herrnhut in vier gebouwen geproduceerd. De verkoop vindt eveneens in Herrnhut plaats op verschillende verkooppunten, waaronder het stamhuis en het bezoekerscentrum, maar ook de “wereld voor ontdekkers” (speel- en knutselgebied voor kinderen) en de “decoratiekamer” (voor decoratiewerkshops). De vennootschap biedt ook ter plaatse catering aan voor gasten en klanten. Met de overname van de Comenius-boekhandel en de bijbehorende filialen in Görlitz en Herrnhut ontstond een uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten, waardoor met name de verkoop van de dagteksten wordt gestimuleerd. Herrnhuter Sterne GmbH kan in het boekjaar 2025 een omzetgroei van 13,15 % noteren. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de gestegen verkoopcijfers in de sector kunststofsterren. De aanwezigheid op verschillende kerstmarkten wordt bevorderd en verder uitgebreid, vooral in buurland Tsjechië. In het boekjaar 2024/2025 konden ca. 20 % meer gasten worden verwelkomd in het bezoekerscentrum van de productievestiging.

De organisatie van evenementen levert hierin een belangrijke bijdrage. Maar ook de vraag van reisorganisaties neemt gestaag toe, evenals de vraag naar groepsevenementen en individueel reizende gasten. Zo konden de afzonderlijke onderdelen van het bezoekerscentrum – demonstratiewerkplaats, restaurant, wereld van ontdekkers, decoratiekamer – over de hele linie stabiliteit en groei laten zien. De evenementen die de afgelopen jaren zijn opgezet, konden worden voortgezet. Hiertoe behoren vooral de “Open Dag” (1e zaterdag in mei) met de start van de verkoop van de speciale edities, het familiefeest “Sterneland in Kinderhand” in augustus en de “Nijverheidsmarkt” in oktober. In 2024 organiseerde de vennootschap voor het eerst een groot evenement buiten de eigen muren: “Herrnhuter Sterneglanz” in het Findlingspark Nochten. Samen met de samenwerkingspartner, de Förderverein Lausitzer Findlingspark Nochten e.V., werd het landschapspark van 8 t/m 10 november 2024 gehuld in het licht van de Herrnhuter sterren. In 2025 werd de samenwerking met de Energiefabrik Knappenrode besloten; de duur van het evenement werd uitgebreid naar vier dagen. Herrnhuter Sterne GmbH ziet de uitvoering van projecten op het gebied van decoratie, maatwerk en feestelijke evenementen als een belangrijke factor voor de versterking van het merk HERRNHUTER®, voor de vergroting van de naamsbekendheid en voor klantenbinding en -werving. In het boekjaar 2024/2025 heeft Herrnhuter Sterne GmbH opnieuw gezamenlijke producten op de markt kunnen brengen met gerenommeerde fabrikanten. Hiertoe behoren de geschenkset met de Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen GmbH en het gezamenlijke project met de Stichting Frauenkirche Dresden ter gelegenheid van de 20e verjaardag van de verlichting van de Herrnhuter ster in de koepel van de nieuw herbouwde Frauenkirche. Sinds 1 april 2024 heeft mevrouw Katja Ruppert, sinds jaren procuratiehouder, de leiding overgenomen van de heer Scholz. De leiding van Herrnhuter Sterne GmbH wordt door haar op innovatieve en toekomstgerichte wijze voortgezet. Het Provinciaal Bestuur is verheugd over de goede samenwerking en de nog steeds uiterst positieve bedrijfsontwikkeling, aangezien de economische basis van de Evangelische Broeder-Uniteit in belangrijke mate wordt gewaarborgd door de uitkering van hoge dividenden.

Ofenbau des Brüderhauses GmbH registreert momenteel meer opdrachten op het gebied van gemetselde tegelkachels. Het bedrijfsbeleid om te focussen op hoogwaardige en daarmee ook dure installaties, bleek juist te zijn. Er zijn nog veel kachels op voorraad uit de tijd van de coronaperiode. Deze worden geleidelijk via speciale acties verkocht. Vanwege het aflopen van de bescherming van bestaande installaties volgens de nieuwe Bondsverordening inzake emissienormen eind 2024 moeten veel eigenaren hun kachels laten aanpassen. De daadwerkelijke orderontvangsten hiervoor zijn echter lager dan verwacht. In nieuwsbrieven voor klanten worden de eigenaren regelmatig herinnerd aan het onderhoud. Vanwege verschillende bedrijfssluitingen in de sector wenden klanten van verder weg zich tot Ofenbau des Brüderhauses GmbH. De onzekerheid over politieke beslissingen met betrekking tot het verwarmen van huizen zorgt ervoor dat veel klanten aarzelen om te investeren. De leerling in opleiding is in de zomer van 2024 geslaagd voor zijn examen.

Klimatechnik GmbH is uitsluitend actief op het gebied van verhuur en vermogensbeheer. Het bedrijf is eigenaar van de bedrijfsruimten van Ofenbau des Brüderhauses GmbH en van een ander woonpand. Het goede jaarresultaat van 2024 was voornamelijk het gevolg van gunstige aandelenverkopen in het kader van een herschikking van de financiële activa. Br. Wolfram Kaul is de (deeltijd) bedrijfsleider. Br. Kaul is sinds 1 november 2025 officieel met pensioen, maar zal de bedrijfsleiding van Klimatechnik GmbH nog enkele jaren voortzetten.

Nadat de schade door de schorskever in 2024 verrassend tot stilstand was gekomen, kon in 2025 volgens plan worden gewerkt in het **bosbeheer**. Dit betekent dat voornamelijk de dunning in jong bosbestand werd ingehaald, die tijdens de schorskeverramp was blijven liggen.

In totaal levert dit een jaarlijkse kap op van ca. 4.856 m³. Aangezien er door de schorskeverplaag al 23.000 m³ te veel moest worden gekapt, is deze terughoudendheid een vereiste voor duurzaamheid. De prijzen voor gezaagd hout lagen het hele jaar op een relatief gunstig niveau en zijn in het laatste kwartaal nogmaals gestegen naar de eerdere piekwaarden van 2017, zodat de kap in totaal vrij goed kon worden verkocht. De prijzen voor brandhout zijn stabiel op een bevredigend niveau. We hebben subsidie ontvangen voor “klimaatvriendelijk bosbeheer” ter waarde van ca. € 67.000, wat het resultaat van 2025 zeer positief beïnvloed. Wat de jacht betreft was het een jaar zonder bijzondere gebeurtenissen. Er was geen nieuw geval van de varkenspest, zodat er weer wild zwijn kon worden verkocht. De populatie wilde zwijnen heeft zich relatief snel hersteld, waardoor de jachtopbrengst in 2025 is verdubbeld van 12 stuks in 2024 tot 25 stuks wilde zwijnen in 2025. In 2025 zijn tot nu toe 55 reeën geschoten. Af en toe is er een roedel van 5 wolven in het jachtgebied. Deze zorgen voor een extra sterke afname van de populatie wild. Er is nog steeds vraag naar kettingzaagcursussen. De vraag naar rondleidingen is onverminderd groot. Hier is er een goede samenwerking met het gasten- en conferentiehuis KOMENSKÝ en Herrnhuter Sterne GmbH. De kampeermogelijkheden in het bos werden relatief goed benut en kunnen gezien de vraag nog worden uitgebreid. De kerstboomhandel draait momenteel op een lager pitje en zal pas over vier tot vijf jaar weer noemenswaardige opbrengsten opleveren, omdat de meischoten tot twee keer toe zijn bevroren. Tijdens de jaren van de schorskeverplaag werd alle energie gestoken in het behoud van het bos en de herbebossing, waardoor de kerstbomenplantage slechts in kleine omvang werd verder ontwikkeld.

Het vastgoedbeheer van de Evangelische Broeder-Uniteit heeft als taak het **gebouwen- en vastgoedbestand** in goede staat te houden, verder te ontwikkelen en overschotten te genereren ter waarborging van de begroting van de Uniteit. Daarbij blijven de uitdagingen groot. Subsidies waarvan tot nu toe gebruik kon worden gemaakt, zullen door het wegvallen van middelen van de federale overheid en de deelstaten in de toekomst moeilijker te verkrijgen zijn. Tegelijkertijd worden subsidieaanvragen en projectontwikkelingen complexer en tijdrovender. Stijgende bouwkosten en een tekort aan vakmensen in de bouw vormen extra uitdagingen bij de uitvoering van bouwprojecten. Daarom is financiële planningszekerheid steeds belangrijker geworden. Hieraan wordt invulling gegeven door intensief te werken aan een investeringsplanning voor de middellange termijn. Deze planning zal in 2026 gereed zijn en een betrouwbare basis vormen voor de op prioriteiten gebaseerde investeringsplanning van de daaropvolgende jaren en voor de langetermijnstrategie ten aanzien van het gebouwenbestand. Op basis daarvan zal een handreiking voor de omgang met het gebouwenbestand worden ontwikkeld en aan de gemeenten ter beschikking worden gesteld. De focus blijft liggen op extra investeringen in het lopende onderhoud om de kwaliteit van de woningen te behouden en te verbeteren, vrijkomende woningen opnieuw te verhuren en de huren overeenkomstig met de wettelijke voorschriften aan te passen. Ook de woonomgeving speelt hierbij een rol; zo wordt nu bijvoorbeeld voor de Brüderhof in Neudietendorf de dringend noodzakelijke renovatie van de binnenplaats voorbereid. Daarnaast wordt er verder gewerkt aan de ontwikkeling van economisch haalbare en voor subsidiëring in aanmerking komende projecten voor onze ontwikkelingslocaties in Kleinwelka (zusterhuis) en Ebersdorf (weduwenhuis). Voor Kleinwelka is het geplande Duits-Tsjechische INTERREG-project helaas niet goedgekeurd. Als alternatief is daar een goede samenwerking ontstaan met de Duitse Stichting Monumentenzorg. Voor de gebouwen in Ebersdorf vinden gesprekken plaats over een voorbeeldproject voor de ontwikkeling van de Herrnhuter nederzetting aldaar. Het doel is in eerste instantie publieke en politieke aandacht te creëren voor dit waardevolle culturele erfgoed. Ongeacht wie later als investeerder zal optreden, moet deze voorbeeldfunctie de weg openen naar subsidiemogelijkheden (bijvoorbeeld vanuit de Europese Unie), die zonder deze aanpak niet toegankelijk zouden zijn.

De energetische verduurzaming van het gebouwenbestand wordt, met gebruikmaking van de beschikbare subsidieregelingen stapsgewijs voortgezet op basis van de bestaande behoefte. Om ook hierbij prioriteiten te kunnen stellen, worden voor alle gebouwen meerjarenplannen voor energetische renovatie opgesteld. De uitkomsten daarvan zullen eveneens worden verwerkt in de investeringsplanning voor de middellange termijn. Een grote opgave is momenteel de wederopbouw van een woning in Neuwied die door brand ernstig is beschadigd. Door de ingewikkelde afstemming met de verzekeraar vraagt dit een aanzienlijk beslag op de beschikbare personeelscapaciteit.

De **Abraham Dürninger Stiftung** is een zelfstandige stichting die onder toezicht staat van de Dürninger-commissie. Deze commissie bestaat uit telkens twee vertegenwoordigers van het Provinciaal Bestuur van de Evangelische Broeder-Uniteit en de Broedergemeente Herrnhut. De stichting houdt zich bezig met vermogensbeheer, waarbij de inkomsten voornamelijk afkomstig zijn uit de verhuur en verpachting van onroerend goed. Tegelijkertijd houdt zij als vennoot de aandelen van Abraham Dürninger & Co GmbH en symbolisch ook van Dürninger GmbH Göppingen. Het balans totaal bedroeg op 31-12-2024 € 3.147.460,14, het resultaat € -42.567,44 en de balanswinst € 0. De afgelopen jaren, en in toenemende mate ook in 2025, moesten uitgaven worden gedaan voor de modernisering van verwarmingsinstallaties en vooral voor het herstellen van bouwschade als gevolg van oneigenlijk gebruik van de gehuurde objecten door huurders. Er moest een vijfeijferig bedrag aan oninbare huurinkomsten worden verwerkt. Door de opstelling van een warmteconcept door de stad Herrnhut is er planningszekerheid voor de komende jaren. Dat neemt echter niet weg dat er de komende jaren nog steeds hoge moderniseringskosten te verwachten zijn in de grotendeels monumentale panden. In 2024 werd meer dan € 15.500 uitgegeven om het doel van de stichting te verwezenlijken, in 2025 was dat meer dan € 15.250. De stichting heeft de Broedergemeente Herrnhut toegezegd de bouw van de nieuwe keuken in de vleugel aan de broederkant met € 8.000 te ondersteunen. Op 20 december 2025 kon de stichting tijdens een feestelijke bijeenkomst haar 100-jarig jubileum vieren. Terugkijkend kon met dankbaarheid worden vastgesteld dat de Evangelische Broeder-Uniteit en de Broedergemeente Herrnhut en hun instellingen in de afgelopen 25 jaar met meer dan € 400.000 konden worden ondersteund.

HUISHOUDING EN VERMOGEN

De gecontroleerde geconsolideerde jaarrekening van de Evangelische Broeder-Uniteit per 31 december 2024 (balans, winst- en verliesrekening) met de afzonderlijke jaarrekeningen van de deelvermogens Uniteitsadministratie (kerkelijke begroting), de Zinzendorfschule Tossens, de Zinzendorfschulen Königsfeld en KOMENSKÝ gasten- en conferentiehuis Herrnhut vertonen een balans totaal van € 38.949.822,23 en een jaaroverschot van € 498.101,00. Na toevoeging aan en onttrekking uit de reserves, alsmede de toevoeging aan en de onttrekking uit het toekomstfonds, is er een balanstekort van € -100.321,90 ontstaan, dat met het kapitaal is verrekend. De eigenvermogensratio blijft stabiel op 67,4 %. Nadere toelichting is te vinden in het feitenoverzicht.

Van wezenlijke invloed op de **kerkelijke begroting** en de vermogenssituatie zijn op de langere termijn de onveranderd lagere inkomsten uit de afdrachten voor de dagteksten, de niet voldoende door kerkelijke bijdragen gefinancierde personeelskosten (stijgingen) en de aanhoudend hoge onderhoudskosten voor het behoud van het onroerend goed en het duurzaam veiligstellen van de verhuurbaarheid. Aangezien het niet te voorzien is dat de genoemde ontwikkelingen in de toekomst zullen afnemen en er ook op het gebied van de kerkelijke bijdragen en de huuropbrengsten (zonder overeenkomstige saneringsmaatregelen) geen significant stijgingspotentieel bestaat, moet ervan worden uitgegaan dat de kerkelijke begroting duurzaam afhankelijk is van een hoger aandeel in de dividenden van Herrnhuter Sterne GmbH.

Daarom heeft het Provinciaal Bestuur tijdens de vergadering van de intersynodale financiële commissie in het najaar van 2025 verzocht om de huidige methode voor de berekening van de toevoeging aan en onttrekking uit het toekomstfonds te wijzigen, teneinde de kerkelijke begroting duurzaam te stabiliseren. Voor de jaren 2026 en 2027 blijft er telkens € 1.825.000 van de dividenden in de kerkelijke begroting. Tegelijkertijd wordt verwacht dat er voor de jaren 2026 en 2027 toch een bedrag van ca. € 450.000 aan het toekomstfonds kan worden toegevoegd en daarmee ook op duurzame wijze reserves voor de toekomst kunnen worden gevormd. De intersynodale financiële commissie heeft hiermee ingestemd.

De **prognose voor 2025** laat een jaaroverschot van € 292.900 zien. De oorzaak van het positieve resultaat is vooral het hoge dividend van Herrnhuter Sterne GmbH en de opbrengst van een woningruil in Herrnhut. Dit laatste is toegevoegd aan de vastgoedreserve. Na toevoeging aan en onttrekking uit de reserves, alsmede de hoge toevoeging aan het toekomstfonds van € 1,4 miljoen en een onttrekking ten bedrage van € 566.800, wordt een balanstekort van € -373.800 verwacht.

Het **economisch plan voor 2026** vertoont een jaartekort van € 150.800. Door de loonsverhogingen stijgen de personeelskosten opnieuw sterk. Er worden weer hoge onderhoudskosten begroot, maar daar staan hoge subsidies en opnames uit reserves tegenover. Voor het tweede jaar op rij wordt gerekend op een hoog dividend van € 2.275.000 van de Herrnhuter Sterne. Na toevoeging aan en onttrekking uit de reserves, alsmede de toevoeging aan het toekomstfonds van € 875.500 en een onttrekking van € 425.000, wordt een balanstekort van € 284.900 verwacht.

De kerkelijke begroting blijft onderhevig aan factoren waarop weinig invloed kan worden uitgeoefend, zoals donaties, erfenissen, rente-inkomsten en inkomsten uit deelnemingen. Deze hebben een directe invloed op de liquiditeit. Wat betreft de inkomsten uit deelnemingen van Herrnhuter Sterne GmbH is de prognose voor de middellange termijn voor de jaren 2026 tot en met 2028 stabiel op een hoog niveau, zodat de wijziging van het toekomstfonds op een solide basis stoelt.

Factoren die grotendeels beïnvloedbaar zijn en een direct effect hebben op de liquiditeit, zijn onder andere reiskosten en personeelskosten. De focus ligt op een zuinig gebruik van onze financiële middelen. Toch moeten er investeringen worden gedaan, bijvoorbeeld in een veilige IT-strategie (gegevensbescherming), in voldoende gekwalificeerd personeel en in winstgevendende renovaties/onderhoud, om de Broeder-Uniteit toekomstbestendig te houden.

Bovendien moeten processen worden geëvalueerd en aangepast als ze middelen binden die elders kunnen worden ingezet (bijv. optimalisatie van de samenwerking, pragmatische benaderingen om doelstellingen te bereiken, het aantrekken van personeel).

Verdere synergie-effecten kunnen eventueel op de middellange termijn door het uniform maken van systemen en dienstverleners (bijv. uniform boekhoudprogramma in de gemeenten, uniforme afrekeningscentra) worden bereikt (risicobeperking en kostenbesparing door groepscontracten, netwerk).

De subsidie-ontvangende deelvermogens, in het bijzonder de Zinzendorfschule Tossens en KOMENSKÝ, worden nauwlettend begeleid en zowel vaktechnisch als conceptueel ondersteund, met als doel dat de subsidies op termijn op een lager niveau worden uitbetaald.

Evangelische Broeder-Uniteit - Evangelische Broedergemeente

Jaarrekening

BALANS per 31-12-2024

ACTIVA

A. Vaste activa

I. Immateriële vaste activa

II. Materiële vaste activa

1. Percelen, rechten op onroerende zaken en gebouwen
incl. gebouwen op percelen van derden
 - a.) Percelen met bedrijfsgebouwen
 - b.) Percelen met woongebouwen
 - c.) Percelen zonder gebouwen
2. Technische installaties en machines
3. Andere installaties, bedrijfsuitrusting
4. Gedane aanbetalingen en projecten in uitvoering

III. Financiële activa

1. Deelnemingen
2. Waardepapieren en vaste activa
3. Leningen aan gemeenten van de EBG
4. Toekomstfonds

B. Vlottende activa

I. Voorraden

1. Grond- en hulpstoffen
2. Goederen

II. Vorderingen en overige activa

1. Vorderingen uit leveringen en diensten
2. Vorderingen t.o.v. ondernemingen met deelnemingsverhouding
3. Overige activa

III. Kas- en banktegoeden

1. Kas
2. Spaarrekeningen
3. Termijndeposito's en verhandelbare effecten
4. Ontvangen voorschotten

C. Overlopende activa en passiva

31.12.2024	31.12.2023
€	€
7.528,02	12.198,02
6.230.611,35	6.651.948,04
7.044.164,90	6.379.781,31
3.926.575,12	3.930.131,78
61.548,04	68.109,04
794.918,36	782.922,09
563.058,88	1.129.942,88
18.620.876,65	18.942.835,14
826.866,37	826.670,50
2.080.241,04	1.935.371,95
157.284,00	171.681,21
6.181.538,48	5.798.217,47
9.245.929,89	8.731.941,13
27.874.334,56	27.686.974,29
93.091,15	88.085,08
11.141,92	17.348,75
104.233,07	105.433,83
1.343.059,03	1.165.625,15
1.962,27	321,30
2.682.693,36	1.766.748,44
4.027.714,66	2.932.694,89
18.651,53	18.918,55
3.718.480,74	4.765.406,27
3.223.801,54	2.717.625,76
-49.385,13	10.672,61
6.911.548,68	7.512.623,19
11.043.496,41	10.550.751,91
31.991,26	18.792,73
38.949.822,23	38.256.518,93

BALANS per 31-12-2024

PASSIVA

	31.12.2024	31.12.2023
	€	€
A. Eigen vermogen		
I. Kapitaal	12.662.167,85	12.582.731,50
II. Reserves	7.527.886,21	7.312.784,32
III. Toekomstfonds	6.181.538,48	5.798.217,47
IV. Balansresultaat	-100.321,90	79.436,35
	<u>26.271.270,64</u>	<u>25.773.169,64</u>
B. Speciale posten uit nog niet gebruikte giften/ nalatenschappen	<u>1.118.874,22</u>	<u>879.532,15</u>
C. Speciale posten uit toeslagen en subsidies ter financiering van de vaste activa	<u>2.589.649,35</u>	<u>2.712.753,05</u>
D. Reserveringen		
1. Pensioenreserveringen	1.014.772,99	1.344.634,98
2. Overige reserveringen	1.580.459,43	1.543.481,62
	<u>2.595.232,42</u>	<u>2.888.116,60</u>
E. Verplichtingen		
1. Verplichtingen t.o.v. kredientinstellingen	1.741.953,75	2.005.287,66
2. Verkregen aanbetalingen op bedrijfskosten	1.499.174,68	1.279.736,71
3. Verplichtingen uit leveringen en diensten	342.040,80	519.600,53
4. Verplichtingen t.o.v. ondernemingen met deelnemersverhouding	349,93	1.078,85
5. Overige verplichtingen	2.473.626,30	1.845.570,73
	<u>6.057.145,46</u>	<u>5.651.274,48</u>
F. Overlopende activa en passiva	<u>317.650,14</u>	<u>351.673,01</u>
	<u>38.949.822,23</u>	<u>38.256.518,93</u>

Evangelische Broeder-Uniteit - Evangelische Broedergemeente

Jaarrekening

WINST- en VERLIESREKENING van 01-01 t/m 31-12-2024

	2024 €	2023 €
1. Opbrengsten		
a. Verkondigingsbijdragen	1.870.348,55	1.726.370,96
b. Forfaitaire vergoeding kerkbelasting	481.407,52	494.725,31
c. Afdrachten uitgeverij dagteksten	913.656,99	971.989,97
d. Accommodatie (KOMENSKÝ)	769.101,83	717.121,11
e. Scholen Tossens en Königsfeld	3.808.496,32	3.815.525,85
f. Subsidies voor bedrijfskosten	11.170.910,46	10.609.568,89
g. Opbrengsten goederenverkoop	104.218,09	106.122,37
h. Vergoedingen (overige en personeel)	399.532,07	365.844,29
i. Opbrengsten uit hulp- en nevenbedrijven (bos)	350.432,77	667.739,40
j. Huren en pachten	2.360.570,25	2.252.311,68
k. Giften, collecten	1.950.054,32	1.996.896,36
	<u>24.178.729,17</u>	<u>23.724.216,19</u>
2. Overige opbrengsten		
a. Vergoedingen van verzekeringen e.d.	71.965,71	120.295,94
b. Subsidies (zonder tegenprestaties)	84.704,22	625.442,44
c. Inkomsten door vrijval van speciale posten	318.028,16	238.022,18
d. Opbrengsten door vrijval van reserveringen	225.346,12	122.532,93
e. Opbrengsten door verlaging van waardeaanpassingen op vorderingen	12.671,25	13.594,31
f. Opbrengsten uit overdrachten van vaste activa	149.454,75	33.487,62
g. Nalatenschappen	791.352,00	461.519,58
h. Verdere overige opbrengsten	212.982,30	342.260,24
	<u>1.866.504,51</u>	<u>1.957.155,24</u>
3. Bruttoresultaat	<u>26.045.233,68</u>	<u>25.681.371,43</u>
4. Besteding		
a. Bestedingen aan grondstoffen, hulpstoffen en gekochte goederen	-813.151,55	-825.112,26
b. Bestedingen aan ingekochte diensten	-1.082.262,19	-1.064.380,37
	<u>-1.895.413,74</u>	<u>-1.889.492,63</u>
5. Personeelskosten		
a. Salarissen en weddes toeslagen, overige personeelskosten	-15.252.239,85	-14.504.977,24
b. Sociale lasten	-3.030.012,37	-2.914.273,01
c. Bestedingen aan ouderdomsvoorzieningen en AOW	-894.426,60	-901.335,67
	<u>-19.176.678,82</u>	<u>-18.320.585,92</u>

WINST- en VERLIESREKENING van 01-01 t/m 31-12-2024

	2024 €	2023 €
6. Afschrijvingen		
Afschrijvingen op immateriële overige activa van de vaste activa en de materiële vaste activa	-1.059.530,59	-1.017.915,36
7. Overige bestedingen		
a. Subsidies		
a.a. voor gemeenten, zendingsorg. en overige instellingen	-357.631,86	-366.436,37
a.b. forfaitaire vergoeding kerkbelasting	-480.776,51	-493.957,07
b. Bestedingen aan water en energie	-548.483,85	-454.200,23
c. Bestedingen aan bedrijfsmiddelen	-15.638,26	-16.478,13
d. Beheerskosten	-971.431,33	-846.575,16
e. Instandhouding en onderhoud vaste activa	-1.454.411,45	-1.639.849,13
f. Aperiodieke bestedingen	-67.310,97	-123.437,57
g. Afschrijvingen op vorderingen	-26.023,27	-38.021,32
h. Bestedingen door overdracht vaste activa	-6.013,02	-253,30
i. Toevoeging aan speciale posten	-792.222,81	-28.945,91
j. Verdere overige bestedingen	-489.370,38	-433.191,89
	-5.209.313,71	-4.441.346,08
8. Voorlopig resultaat	-1.295.703,18	12.031,44
9. Inkomsten uit deelnemingen	1.591.964,15	1.903.127,57
10. Inkomsten uit andere waardepapieren en leningen van de financiële vaste activa	186.818,95	183.584,98
11. Overige renten en soortgelijke inkomsten	128.522,74	49.834,08
12. Afschrijvingen op financiële activa	-44.198,92	-39.608,43
13. Renten en soortgelijke bestedingen	-59.472,33	-72.407,75
14. Financieel resultaat	1.803.634,59	2.024.530,45
15. Resultaat voor belastingen	507.931,41	2.036.561,89
16. Overige belastingen	-9.830,41	-9.373,86
17. Jaarlijks tekort/overschot	498.101,00	2.027.188,03
18. Reserveringen in geormerkt reservekapitaal	-532.457,17	-1.266.643,98
19. Reserveringen in Toekomstfonds	-731.921,01	-1.131.358,35
20. Onttrekkingen van geormerkt reservekapitaal	317.355,28	147.850,65
21. Onttrekkingen uit Toekomstfonds	348.600,00	302.400,00
22. Balansverlies/-winst van het boekjaar (verrekening met kapitaal)	-100.321,90	79.436,35

PERSONELE VERANDERINGEN IN DE GEMEENTEDIENST

De persoonsgegevens die hier worden genoemd, zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar in deze online versie van het document.

De persoonsgegevens die hier worden genoemd,
zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar
in deze online versie van het document.

De persoonsgegevens die hier worden genoemd,
zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar
in deze online versie van het document.

De persoonsgegevens die hier worden genoemd,
zijn om redenen van de privacy niet zichtbaar
in deze online versie van het document.

BIJLAGE 1: FEITENOVERZICHT VAN DE EVANGELISCHE BROEDER-UNITEIT – EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE VOOR HET JAAR 2024 (GECONSOLIDEERDE JAARREKENING)

1. Randvoorwaarden

De Evangelische Broeder-Uniteit is een protestantse kerk, die haar zaken zelfstandig regelt (Kerkorde § 1000). In Duitsland is zij een publiekrechtelijk lichaam; in Nederland is zij op grond van art. 2 BW II als kerk erkend en geregistreerd bij de Kamer van Koophandel.

Zij ziet zichzelf als dienstgemeenschap, in de dienst aan de naaste (§ 9 KO) en aan de wereld (§ 10 KO). Zij voldoet aan deze opdracht door naast de kerkelijke huishouding (Uniteitsadministratie inclusief vermogensbeheer en economische activiteiten ter bevordering van kerkelijke doeleinden), twee Zinzendorfscholen in Königsfeld en Tossens, en het conferentieoord/gastenverblijf (KOMENSKÝ) in Herrnhut te onderhouden.

2. Jaarresultaat

De geconsolideerde jaarrekening van de Evangelische Broeder-Uniteit laat een jaaroverschot zien van € 498k (2023: € 2.027k). Het tekort over het boekjaar bedraagt € 100k (2023: overschot over het boekjaar € 79k). Het wordt verrekend met het kapitaal. Het resultaat, dat ten opzichte van vorig jaar met € 1.529k is gedaald, is voornamelijk het gevolg van hogere personeelskosten als gevolg van cao-verhogingen van € 856k en een daling van de opbrengsten uit deelnemingen met € 311k, evenals lagere opbrengsten uit het bosbeheer van € 318k. Zowel aan de opbrengsten- als aan de kostenzijde is een nalatenschap van € 791k opgenomen, die volledig is toegevoegd aan de speciale posten/overige verplichtingen.

3. De opbrengsten

De inkomsten uit de verkondigingsbijdragen van de gemeenten stegen overeenkomstig de synodebesluiten met € 144k tot € 1.870k (2023: € 1.726k). De vergoeding kerkbelasting daalde daarentegen ten opzichte van het voorgaande jaar met € 14k tot € 481k (2023: € 495k). Het aantal leden met een dubbel lidmaatschap daalde van 1.760 naar 1.742.

De afdracht van de uitgeverij van de dagteksten daalde met € 58k tot € 914k (2023: € 972k). Het aantal verkochte exemplaren daalde in Duitsland met 5,9% van 510.021 naar 480.166 exemplaren. In Zwitserland daalde het aantal verkochte exemplaren met 5,6% van 35.963 naar 33.965.

De inkomsten uit het bosbeheer daalden tot € 350k (2023: € 668k). In de voorgaande jaren leidden extra houtkapwerkzaamheden van door de schorskever aangetast hout tot hoge opbrengsten.

De inkomsten uit giften daalden met € 47k tot € 1.950k (2023: € 1.997k).

In 2024 ontving de Evangelische Broeder-Uniteit een nalatenschap van € 791k met een geoormerkte bestemming. Om aan de bestemmingsvoorwaarde te voldoen, moet twee derde worden doorgestort naar andere instellingen. De nalatenschap werd geboekt onder overige verplichtingen (2/3) en speciale posten (1/3). In 2023 ontving de Evangelische Broeder-Uniteit € 462k aan nalatenschappen.

De huur- en pachtopbrengsten stegen met € 109k tot € 2.361k (2023: € 2.252k). Dit is onder andere te verklaren door hogere huren en een lagere leegstand als gevolg van onderhoudswerkzaamheden.

De subsidies daalden, vooral door bijzondere effecten in het voorgaande jaar, met € 540k tot € 85k (2023: € 625k). De subsidies van het voorgaande jaar omvatten € 309k uit het “DigitalPakt” (subsidie van de overheid voor investeringen in digitalisering op scholen) en € 88k aan “BAFA-subsidies” (subsidie van de overheid voor het verduurzamen van gebouwen) voor de Zinzendorfschulen in Königsfeld.

De andere “overige opbrengsten” daalden met € 129k tot € 213k (2023: € 342k). Hierin waren in het voorgaande jaar € 193k aan waardevermeerderingen van effecten opgenomen.

Opbrengsten uit de vrijval van voorzieningen ten bedrage van € 225k (2023: € 123k) zijn voornamelijk ontstaan door de vrijval van pensioenvoorzieningen na overlijdensgevallen.

Er ontstonden € 149k aan opbrengsten uit de vervreemding van vaste activa (2023: € 33k). In Tossens werd een woongebouw aan de huurder verkocht en in Herrnhut werden twee percelen aan de Herrnhuter Diakonie verkocht.

Als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen stegen de totale opbrengsten en overige opbrengsten met € 364k tot € 26.045k (2023: € 25.681k).

Daarnaast waren er opbrengsten uit deelnemingen ten bedrage van € 1.592k (2023: € 1.903k). Deze bestaan voornamelijk uit dividenduitkeringen van de Herrnhuter Sterne GmbH ten bedrage van € 1.564k (2023: € 1.882k), van de Klimatechnik GmbH ten bedrage van € 10k (2023: € 10k) en van de Ofenbau des Brüderhauses GmbH ten bedrage van € 5k (2023: € 5k).

De personeelskosten stegen, voornamelijk als gevolg van cao-verhogingen, met € 856k tot € 19.177k (2023: € 18.321k). Dit is een stijging van 4,7%. Het totale aantal medewerkers bedroeg in personen 338 (2023: 341) en in fte 250,3 (2023: 252,5), telkens gemiddeld over het verslagjaar.

De afschrijvingen bedroegen € 1.060k (2023: € 1.018k). Op de twee Zinzendorfschulen zijn de via het “Digitalpakt” gesubsidieerde apparaten direct als geringe waardebestanddelen afgeschreven (ca. € 90k).

De subsidies aan Broedergemeenten, zendingsorganisaties en andere instellingen bedroegen € 358k (2023: € 366k). Hier gaat het voornamelijk om de doorstorting van geoormerkte middelen voor de Herrnhuter Missionshilfe, de Broedergemeenten en voor anderstalige dagteksten.

Voor onderhoud werd € 1.454k (2023: € 1.640k) uitgegeven.

Van het dividend van Herrnhuter Sterne GmbH is € 732k (2023: € 1.131k) rechtstreeks toegevoegd aan het Toekomstfonds. Uit het Toekomstfonds is telkens rechtstreeks onttrokken: voor het digitaliseringsconcept “BG online” € 75k, voor de opleiding van vicarissen en het predikantenseminarie € 74k en voor het stimuleringsprogramma klimaatbescherming € 200k.

De resultaten van de afzonderlijke activa zijn als volgt:

Afzonderlijke activa	Jaarresultaat 2024 €	Jaarresultaat 2023 €	Balansresultaat 2024 €	Balansresultaat 2023 €
Uniteitsadministraties met huizenbeheer en bosbeheer (kerkelijke huishouding)	65.903,71	1.141.056,71	-133.943,58	-358.009,73
Zinzendorfschulen Königsfeld	559.607,27	809.716,90	100k,00	300k,00
Zinzendorfschule Tossens	-431.615,46	-190.622,84	-409.687,36	-168.694,44
KOMENSKÝ	-94.659,36	-70.920,26	-50.507,61	-26.768,51
Consolidatie	398.864,84	337.957,52	393.714,15	332.909,03
Resultaat geconsolideerde jaarrekening	498.101,00	2.027.188,03	-100.321,90	79.436,35

Bij de Zinzendorfschulen in Königsfeld is een jaaroverschot van € 560k ontstaan (2023: € 810 000). Het aantal leerlingen steeg van 1.017 naar 1.048. In het internaat waren 41 plaatsen bezet (2023: 54 plaatsen). In de naschoolse opvang en begeleiding (*Tagesinternat*) zijn er 25 plaatsen (2023: 27 plaatsen). De schoolgelden bedroegen € 3.724k (2023: € 3.727k). De overheidssubsidies namen toe door het hogere leerlingenaantal en stegen tot € 8.076k (2023: € 7.659k). De subsidie van de Protestantse Kerk Baden bedroeg € 532k (2023: € 532k). De subsidie van de Evangelische Broeder-Uniteit bedroeg € 186k (2023: € 185k). De personeelskosten stegen als gevolg van de cao-verhogingen met € 311k tot € 10.286k (2023: € 9.975k).

Het nettoverlies van de Zinzendorfschule Tossens bedroeg € 432k (2023: € 191k). Het aantal leerlingen steeg licht van 291 naar 295. De financiële steun van de deelstaat Nedersaksen steeg met € 48k van € 1.802k tot € 1.850k. De schoolgelden van de ouders daalden van € 89k tot € 84k. De personeelskosten stegen van € 2.533k in 2023 tot € 2.741k. De subsidie voor materiële kosten van het district Wesermarsch bedroeg, net als in voorgaande jaren, € 280k. De subsidie van het district en de gemeente Butjadingen ter dekking van het tekort, die voorheen € 71,5k bedroeg, werd voor de jaren 2023 en 2024 verhoogd tot telkens € 88,5k. De Evangelische Broeder-Uniteit verstrekke uit de kerkelijke begroting een subsidie van € 271k (2023: € 271,5k) en een liquiditeitslening van € 379k. Uit de jaren 2021 en 2023 staan nog leningen open van telkens € 150k, die tot nu toe nog niet zijn afgelost. In de geconsolideerde jaarrekening worden de subsidie en de leningen als gevolg van de consolidatie niet vermeld.

De bezetting van het gastenverblijf KOMENSKÝ in Herrnhut liet een lichte stijging zien. De bezettingsgraad per kamer bedroeg 43% (2023: 43%). De opbrengsten uit accommodatie en maaltijden stegen met € 52k tot € 769k (2023: € 717k), doordat de prijzen voor overnachtingen en maaltijden werden verhoogd. Evenementen zoals familiefeesten, rouwbijeenkomsten of bijscholingsactiviteiten blijven onverminderd populair. Er vonden 309 dagbijeenkomsten plaats (2023: 267). De personeelskosten stegen met € 84k tot € 487k (2023: € 403k). De onderhoudskosten stegen van € 39k tot € 72k. In het gebouw aan de Comeniusstraße 10 werden meerdere badkamers gerenoveerd. Om deze reden werd de subsidie van de Evangelische Broeder-Uniteit uit de kerkelijke begroting verhoogd tot € 90k (2023: € 50k).

4. Vermogenssituatie

Het balanstotaal bedroeg op 31 december 2024 € 38.950k (31 december 2023: € 38.257k). De materiële vaste activa namen met € 322k af tot € 18.621k (31-12-2023: € 18.943k). Een woongebouw in Tossens werd verkocht (verkoopprijs € 220k, boekwaarde € 118k). De vorderingen en overige activa stegen met € 1.095k tot € 4.028k (31-12-2023: € 2.933k). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van een nalatenschap van € 791k, waarvan twee derde aan derden moet worden doorgestort. Ook de financiële vaste activa stegen met € 514k tot € 9.246k (31-12-2023: € 8.732k), terwijl de liquide middelen met € 601k daalden tot € 6.912k (31-12-2023: € 7.513k). Het Toekomstfonds groeide per 31-12-2024 met € 384k tot € 6.182k (31-12-2023: € 5.798k).

Het eigen vermogen bedraagt, na verrekening van het balanstekort van € 100k, € 26.271k (31-12-2023: € 25.773k). De solvabiliteitsratio bleef ongewijzigd op 67,4% (2023: 67,4%). De economische solvabiliteitsratio (eigen vermogen plus speciale posten) bedraagt 77,0% (2023: 76,8%). Pensioenvoorzieningen zijn voor een bedrag van € 330k vrijgevallen, voornamelijk doordat pensioengerechtigden zijn overleden. De pensioenvoorziening bedroeg per 31-12-2024 nog € 1.015k (31-12-2023: € 1.345k).

5. Financiële situatie

Er staan nog bankleningen uit voor een bedrag van € 1.742k (31-12-2023: € 2.005k). Deze werden volgens schema afgelost. De ontvangen voorschotten op exploitatiekosten stegen met € 219k tot € 1.499k (2023: € 1.280k). Hierin zijn de vooruitbetalingen van internationale leerlingen van het internaat van de Zinzendorfschulen in Königsfeld inbegrepen; deze stegen van € 759k tot € 957k. De stijging van de totale verplichtingen met € 406k, van € 5.651k in 2023 naar € 6.057k, is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toename van de overige verplichtingen. Deze overige verplichtingen bedroegen € 2.474k (2023: € 1.846k). In deze stijging van € 628k is een verplichting opgenomen van € 528k voor het doorstorten van delen van een nalatenschap.

6. Investeringsverslag

In totaal werd in 2024 voor € 867k (2023: € 1.434k) geïnvesteerd in materiële vaste activa en immateriële activa: € 0 (2023: € 4k) in immateriële activa, € 54k in percelen en gebouwen (2023: € 36k), € 178k in technische installaties en bedrijfsuitrusting (2023: € 182k) en € 636k in activa in aanbouw (2023: € 1.212k). De laatste post omvat € 505k voor de energetische renovatie van het woongebouw aan de Berthelsdorfer Straße 37 in Strahwalde, € 112k voor de renovatie van de zusterhuizen in Kleinwelka en € 2k aan planningskosten voor een carport aan de Vogtshof in Herrnhut. De investeringen in technische installaties en bedrijfsuitrusting vonden voornamelijk plaats bij de Zinzendorfschulen in Tossens (€ 37k) en Königsfeld (€ 116k).

7. Kansen en risico's

In Nederland zijn in het ledenadministratieprogramma 7.513 leden geregistreerd. Het aantal leden in Duitsland bedroeg op 31-12-2024 4.531.

In Nederland zijn er zeven gemeenten, in Duitsland vijftien. Het al jaren teruglopende ledenaantal in beide regio's vormt een uitdaging voor zowel de inhoudelijke als de financiële continuïteit van de Evangelische Broeder-Uniteit. Daarnaast zal de komende drie jaar een groot deel van de predikanten met pensioen gaan. Momenteel is er slechts één vicaris in Nederland en één vicaris in de Duitse regio. Verschillende mensen volgen een theologische opleiding, bijvoorbeeld via een deeltijdstudie theologie of door het volgen van cursussen met een theologische inhoud. Op dit moment wordt er niet van uitgegaan dat alle vrijkomende predikantsplaatsen opnieuw door predikanten kunnen worden ingevuld. Mogelijk kunnen sommige functies echter ook worden vervuld door mensen met een andere professionele achtergrond.

Vanuit de gemeenten in Duitsland is daarom het voorstel gedaan om gemeenten samen te voegen tot grotere eenheden, de zogenaamde “regio's” (*Räume*). De synode heeft dit voorstel positief ontvangen en de werkgroep Toekomstontwikkeling aangemoedigd het regiomodel verder uit te werken en te evalueren. Samen met het Provinciaal Bestuur werken vertegenwoordigers van alle Duitse gemeenten in deze werkgroep aan de uitwerking van de bijbehorende concepten. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat er in Duitsland vier regio's ontstaan, die worden geleid door multidisciplinaire teams. Hierdoor neemt het aantal benodigde nieuwe predikanten af. Een centraal element van deze nieuwe regio's is de actieve inzet van betrokken gemeenteleden, die lokaal activiteiten voor het gemeentelven organiseren. Deze vorm van participatiekerk sluit aan bij de ervaring uit de beginjaren van de Evangelische Broedergemeente ten tijde van Nikolaus Ludwig von Zinzendorf, waarin ieder lid een actieve taak vervulde binnen het gemeentelijk leven. Hoe de verdere ontwikkeling van het beheer van de financiën, onroerend goed en het lidmaatschapsrecht eruit zal zien wanneer de regio's Oost, West, Zuid en Noord zijn gevormd, wordt in andere werkgroepen uitgewerkt.

De hoogte van kerkelijke bijdragen die de gemeenten hebben ontvangen, bedraagt voor alle gemeenten samen € 1.355k en ligt daarmee slechts € 1k hoger dan in het voorgaande jaar (2023: € 1.354k). Het dalende aantal leden heeft ook gevolgen voor de kerkelijke bijdragen. Bovendien is de forfaitaire vergoeding van de kerkbelasting door de protestantse regionale kerken in 2024 eveneens aanzienlijk gedaald. Hierdoor wordt de financiële basis van de gemeenten zwakker. Momenteel kunnen drie gemeenten in Duitsland hun gemeentelijk leven alleen financieren door geleidelijk hun vermogen aan te spreken. Ook in Nederland hebben meerdere gemeenten aangegeven moeite te hebben om aan hun financiële verplichtingen te voldoen. Voor één gemeente in Nederland en één gemeente in Duitsland zijn momenteel delen van de verkondigingsbijdragen tijdelijk uitgesteld.

Ook de Evangelische Broeder-Uniteit moet haar inspanningen op het gebied van financiële consolidatie voortzetten om haar verschillende taken te kunnen blijven financieren.

Een van de consolidatiemaatregelen is het voornemen om de dagteksten-app in de toekomst uitsluitend als betaalde versie aan te bieden. Dit vereenvoudigt ook het programmeerwerk, omdat er niet langer twee versies onderhouden hoeven te worden, en verhoogt de overzichtelijkheid. De korte Ochtendgroet (*Bethlehem-Impuls*) is nu voor het tweede jaar als extra aanbod in de betaalde app geïntegreerd; deze verloopt grotendeels stabiel.

Voorals nu de verkoopcijfers van de gedrukte uitgaven van de dagteksten verder dalen, wordt de verspreiding van de app steeds belangrijker.

In 2024 was de toegankelijkheid van het gasten- en conferentiehuis KOMENSKÝ van juni tot oktober sterk beperkt, doordat de Comeniusstraße gedurende meerdere maanden was afgesloten vanwege weg- en rioleringswerkzaamheden. De reserveringen voor 2025 (stand 06-01-2025: 6.869 kamernachten) doen weer hopen op een hogere bezettingsgraad dan in 2024 (6.608 kamernachten). Ook voor 2026 zijn al 4.855 reserveringen ontvangen. Dit hangt vermoedelijk mede samen met de toekenning van de UNESCO-werelderfgoedstatus aan de Herrnhuter nederzettingen in Herrnhut, Bethlehem (VS) en Gracehill (Noord-Ierland) op 26 juli 2024, waardoor meer gasten worden aangetrokken. Familiefeesten blijven daarnaast een belangrijke pijler voor de inkomsten van KOMENSKÝ. Het geplande buitencafé in de historische tuin kon nog niet worden gerealiseerd, omdat monumentenzorg nieuwe eisen heeft gesteld. De geplande verhoging van het minimumloon zal in de komende jaren leiden tot aanzienlijke stijgingen van de personeelskosten, die slechts gedeeltelijk kunnen worden doorberekend in de prijzen.

In het kader van de renovatie van de kerkzaal in Herrnhut en de beide zijvleugels wordt ook de Uniteitstentoonstelling opnieuw vormgegeven. Deze tentoonstelling informeert over de geschiedenis en de opdracht van de Evangelische Broedergemeente. Zij bevond zich in de zustervleugel van de kerkzaal en werd in oktober 2024 afgebroken, omdat de vleugel volledig wordt gestript. Het nieuwe concept, dat wordt uitgewerkt door een werkgroep van het gastenwerk van de Evangelische Broeder-Uniteit, moet uiterlijk eind 2025 zijn afgerond en gerealiseerd.

De financiële ontwikkeling van de scholen wordt nauwlettend en intensief gevolgd.

De Zinzendorfschulen in Königsfeld bieden de volgende onderwijsrichtingen aan: algemeen vormend gymnasium, economisch gymnasium en sociaalwetenschappelijk gymnasium, havo, tweejarige beroepsopleidingen voor bedrijfskunde en voor huishoudkunde en voeding, een opleiding voor sociaal-pedagogische hulpverlening (*Berufskolleg*) en vakscholen voor sociaal-pedagogische hulpverlening en maatschappelijke dienstverlening. Het eerdere onderscheidende kenmerk van het algemeen vormend gymnasium – naast een achtjarige ook een negenjarige leerroute (G9) – is vervallen door de herinvoering van G9 in Baden-Württemberg vanaf het schooljaar 2024/2025. Het aantal leerlingen op de gymnasia is daardoor afgenomen. Daarentegen is de verwachte terugloop van aanmeldingen voor de havo als gevolg van de herinvoering van G9 uitgebleven. Er waren twee keer zoveel aanmeldingen voor de havo (met telkens 2 klassen per jaarlaag) als er plaatsen beschikbaar waren. De verder dalende bezetting van het internaat moet worden tegengegaan door een sterkere internationale oriëntatie. Men probeert leerlingen te werven uit meer Aziatische, Zuid-Amerikaanse en Europese landen. De Evangelische Landeskirche in Baden heeft de gesprekken over mogelijke bezuinigingen hervat en heeft aangekondigd dat de subsidie voor de Zinzendorfschulen nog verder zal worden verlaagd. Vier jaar geleden werd deze al met 25% verminderd, van € 706k naar € 532k. De hoogte van toekomstige bezuinigingen zal door de synode van de Badische Landeskirche in oktober 2025 worden vastgesteld. Deze zullen vanaf 2028 worden doorgevoerd en moeten door andere inkomsten worden gecompenseerd. Omdat er grote behoefte bestaat aan extra klaslokalen en een voldoende grote sporthal, is opdracht gegeven voor een bouwkundig ontwerp. De eerste kostenramingen bedragen € 12,5 miljoen.

De subsidiebehoefte van de Zinzendorfschule Tossens blijft vanwege het lage aantal leerlingen nog steeds hoog. De gemeente Butjadingen en het district Wesermarsch hebben toegezegd hun subsidies voor de jaren 2025 tot en met 2027 elk te verhogen van € 72k naar € 222k. Dit laat zien hoe belangrijk het behoud van de Zinzendorfschule Tossens wordt geacht door de lokale bestuurders. De school is de enige school voor voortgezet onderwijs in de gemeente Butjadingen en biedt zowel vmbo/havo (*Oberschule*) en een gymnasium aan. De concrete resultaten van de hervorming van de financiële steun, waarmee de deelstaat Nedersaksen het grootste deel van de personeelskosten vergoedt, zijn nog niet geëvalueerd. De eerste berekeningen doen echter vrezen dat de verwachte verhoging uitblijft.

De vraag naar Herrnhuter Sterren blijft toenemen. Tegelijkertijd stijgen ook de materiaal- en personeelskosten. De hogere productiekosten kunnen slechts gedeeltelijk worden doorberekend in de verkoopprijzen. Daarom is het dividend van Herrnhuter Sterne GmbH ten opzichte van vorig jaar gedaald. De intensieve investeringsactiviteiten worden voortgezet. Een nieuw gebouw op het aangrenzende terrein zal naar verwachting in het najaar van 2025 worden geopend. Het gebouw waarin de Comenius-boekhandel is gevestigd, is door middel van een ruiltransactie met het woongebouw aan de Oderwitzer Straße 1 in Herrnhut verworven van de Evangelische Broeder-Uniteit. Hierdoor kan de geplande renovatie van de winkelruimte in eigen beheer plaatsvinden. Per 1 april 2024 vond de wisseling van de directie plaats: de heer Oskar Scholz werd opgevolgd door mevrouw Katja Ruppert, die het tot nu toe succesvolle beleid in dezelfde lijn voortzet.

De Ofenbau des Brüderhauses GmbH weet zich te handhaven in een moeilijke branche. Het aantal opdrachten voor gemetselde tegelkachels neemt toe, terwijl de vraag naar vrijstaande houtkachels stagneert. De vraag naar aanpassingen van installaties die volgens de Duitse federale verordening inzake emissiecontrole niet langer gebruikt mogen worden, blijft achter bij de verwachtingen. Ofenbau des Brüderhauses keert een stabiel dividend van € 5k uit aan de Evangelische Broeder-Uniteit.

Ook de Klimatechnik GmbH kende in 2024 een stabiel verloop van de bedrijfsactiviteiten en keerde opnieuw een dividend van € 10k uit aan de Evangelische Broeder-Uniteit.

8. Risicoverslag over financieringsinstrumenten

De Evangelische Broeder-Uniteit maakt noch voor haar financiering noch voor de gedeeltelijke of permanente belegging van liquide middelen gebruik van derivatieve financieringsinstrumenten.

Andere financieringsinstrumenten die voor de Evangelische Broeder-Uniteit mogelijk een concentratie van krediet- en liquiditeitsrisico's met zich meebrengen, zijn voornamelijk financiële activa, liquide middelen en vorderingen. Deze risico's worden beheerst door voortdurende monitoring van de financiële activa en de liquiditeitspositie, evenals door actief debiteurenbeheer.

9. Klimaatbescherming

De werkgroep Klimaatbescherming heeft in het verslagjaar zes maatregelen voor energetische renovatie en de installatie van fotovoltaïsche systemen vanuit het stimuleringsprogramma Klimaatbescherming beoordeeld en goedgekeurd voor subsidiëring. Daarnaast zijn inmiddels in zeven gemeenten en instellingen potentieelanalyses voor zonnepanelen en energieadviesgesprekken uitgevoerd. Ook vonden bijeenkomsten plaats van de contactpersonen van de gemeenten over het onderwerp klimaatbescherming, zowel in de Duitse als in de Nederlandse regio. Deze bijeenkomsten dienen voor wederzijdse informatie-uitwisseling en om gemeenten aan te moedigen duurzame initiatieven te ontplooiën. Tijdens het Zendingsfeest in Zeist hebben de contactpersonen met een informatiestand aandacht gevraagd voor duurzame verpakkingen van verkochte maaltijden.

In een prijsvraag van de werkgroep Conciliair Proces werd opgeroepen om posters te ontwerpen rond de thema's milieubescherming en duurzaamheid. Het winnende ontwerp bestond uit een serie van negen posters. De Evangelische Broeder-Uniteit heeft deze laten drukken en beschikbaar gesteld aan alle gemeenten.

De plannen om op de gronden van de Evangelische Broeder-Uniteit in Gnadau duurzame energie op te wekken, zijn verder uitgewerkt. Inmiddels wordt de voorkeur gegeven aan een agrivoltaïsch systeem in plaats van een grootschalig zonnepark. Voor uitvoering in eigen beheer ontbreken echter de personele, vakinhoudelijke en financiële middelen. Daarom wordt overwogen om het terrein te verpachten aan een gespecialiseerd bedrijf.

Met betrekking tot windenergie hebben eerste gesprekken plaatsgevonden met geïnteresseerde advies- en planbureaus, die zullen onderzoeken of het terrein van het bos van de Broeder-Uniteit bij Berthelsdorf geschikt zijn voor het plaatsen van windturbines. Het blijft afwachten hoe de bevolking van Herrnhut en omgeving zich hierover zal opstellen. Momenteel verzet een burgerinitiatief zich fel tegen een geplande windturbine in Oderwitz.

In het verslagjaar werden 16 vliegreizen gemaakt (2023: 15). Hiervoor werd € 650 aan klimaatcompensatie betaald aan het Walani Permacultuurproject in Malawi.

Sinds februari 2024 kunnen medewerkers het “Deutschlandticket” voor hun werk aanschaffen en ontvangen zij hiervoor een bijdrage van de Evangelische Broeder-Uniteit.

10. Actuele onderwerpen

Het onderzoeksproject naar de verwerking van de geschiedenis van de slavernij binnen de Evangelische Broedergemeente is grotendeels afgerond. De resultaten werden in december 2024 in Utrecht gepresenteerd aan een geïnteresseerd publiek.

11. Prognose

Volgens de oorspronkelijke begroting voor 2025 werd binnen de kerkelijke huishouding uitgegaan van een jaarlijks tekort van € 1.178,3k en een balanstekort van € 53,1k. In de geconsolideerde jaarrekening werd gerekend op een jaarlijks tekort van € 749,8 en een balanstekort van € 79,1k. Gezien het aanzienlijk hogere dividend van de Herrnhuter Sterne GmbH dan oorspronkelijk gepland, wordt momenteel verwacht dat het boekjaar 2025 met een sluitend resultaat kan worden afgesloten.

Herrnhut/Bad Boll/Zeist, 19 augustus 2025

Raimund Hertzsch – Johannes Welschen – Heide-Rose Weber – Erdmute Dorothea Frank

Provinciaal Bestuur van de Evangelische Broeder-Uniteit

BIJLAGE 2:ORGANOGRAM ECP

Organogram ECP

naar bestuursafdelingen, Status Januari 2026

Het **organogram** toont de medewerkers die per werkgebied aan de afzonderlijke afdelingen zijn toegewezen. Het Provinciaal Bestuur wil uitdrukkelijk alle medewerkers bedanken die hun taken met grote competentie en buitengewone toewijding vervullen. Zonder de vaak grote inzet van de medewerkers zou het niet mogelijk zijn om het brede takenpakket van de Evangelische Broeder-Uniteit als kerk met wereldwijde verbanden te vervullen.